

НИЙСЛЭЛИЙН
СТАТИСТИКИЙН
ГАЗАР

НИЙСЛЭЛИЙН НИЙГЭМ, ЭДИЙН ЗАСГИЙН БАЙДАЛ

2023 | VI

I. Саруудыг ром тоогоор тэмдэглэв.

- Сар: I, II, III, IV, V, VI, VII ... г.м
- Улирал: I-III, IV-VI, VII-IX, X-XII
- Өссөн дүн: I-IV, I-XI ... г.м (Тухайн сарыг оруулсан жилийн эхнээс өсөн нэмэгдсэн дүнг харуулав).

II. Дараах тэмдэглэгээг ашиглав.

- гүйцэтгэл байхгүй
- * урьдчилсан гүйцэтгэл
- ** дахин

III. Орон дэвшүүлэлтээс хамаарч зарим үзүүлэлтийн нийлбэр нь дүнтэйгээ, бүтцийг хувиар илэрхийлэхэд 100 хувиас бага зэрэг зөрүүтэй байж болно.

IV. Хэмжих нэгжийн тэмдэглэгээ

мянга	=1000
сая	=10 ⁶
тэрбум	=10 ⁹
их наяд	=10 ¹²
мян	мянга
%	хувь
мм	миллиметр
см	сантиметр
дм	дециметр
м	метр
км	километр
м ²	метр квадрат
дм ²	дециметр квадрат
км ²	километр квадрат
м ³	метр куб
га	гектар
мл	миллилитр
л	литр
г	грамм
кг	килограмм
цн	центнер
т	тонн
Вт	ватт
кВт.ц	киловатт цаг
кал	калори
ккал	килокалори
Гкал	гигакалори(=10 ⁹ калори)
с	секунд
мин	минут
мкг/м ³	микрограмм метр куб
м/с	метр секунд
ш	ширхэг
х.д.х	хэвлэлийн даралтат хууда

ГАРЧИГ

	ЭДИЙН ЗАСАГ, НИЙГМИЙН ҮНДСЭН ҮЗҮҮЛЭЛТ, 2019-2023 ОН	1
	ЭДИЙН ЗАСАГ, НИЙГМИЙН ҮНДСЭН ҮЗҮҮЛЭЛТ, ДҮҮРГЭЭР	2
	ЭРҮҮЛ МЭНД	3
	ГЭМТ ХЭРЭГ	8
	ТӨСӨВ	12
	ХЭРЭГЛЭЭНИЙ ҮНЭ	16
	МАЛ АЖ АХУЙ	27
	АЖ ҮЙЛДВЭР	37
	ХОТЫН НИЙТИЙН АЖ АХУЙ	30
	НИЙГМИЙН ДААТГАЛ	33

ХҮСНЭГТ 1. НИЙСЛЭЛИЙН НИЙГЭМ, ЭДИЙН ЗАСГИЙН ҮНДСЭН ҮЗҮҮЛЭЛТ

Үзүүлэлтүүд		Хэмжих нэгж	2019	2020	2021	2022	2023
Шинээр төрсөн хүүхэд		хүн	↑ 20 239 ^{1.0}	↓ 19 727 ^{2.5}	↓ 18 555 ^{5.9}	↓ 16 262 ^{12.4}	↑ 17 520 ^{7.7}
Халдварт өвчнөөр өвчлөгчид		хүн	↓ 12 463 ^{30.7}	↓ 8 437 ^{32.3}	↑ 93 154 ^{11.0**}	↑ 152 541 ^{63.8}	↓ 12 487 ^{91.8}
Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг		тоо	↓ 11 698 ^{19.8}	↓ 9 064 ^{22.5}	↓ 6 715 ^{25.9}	↑ 13 807 ^{2.1**}	↓ 13 551 ^{1.7}
Хэрэглээний үнийн индекс, (сарын өөрчлөлт)		хувь	↑ 1.4 ^{0.9}	↓ -0.1 ^{1.5}	↑ 0.5 ^{0.6}	↑ 2.9 ^{0.5}	↓ 1.1 ^{1.8}
Гадаад валютын нэрлэсэн ханш (сарын дундаж)	Доллар (АНУ)	төгрөг	↑ 2 635 ^{10.0}	↑ 2 783 ^{5.6}	↑ 2 850 ^{2.4}	↑ 3 041 ^{6.7}	↑ 3 438 ^{8.0}
	Юань (БНХАУ)	төгрөг	↑ 392 ^{3.2}	↑ 393 ^{0.3}	↑ 437 ^{11.2}	↑ 473 ^{8.3}	↑ 479 ^{1.2}
	Рубль (ОХУ)	төгрөг	↓ 39 ^{9.3}	↑ 41 ^{5.1}	↓ 37 ^{9.8}	↑ 38 ^{2.9}	↑ 41 ^{7.8}
Нийслэлийн төсвийн орлого		тэрбум төгрөг	↑ 351.1 ^{4.9}	↓ 332.8 ^{5.2}	↑ 416.8 ^{25.2}	↑ 528.8 ^{26.8}	↑ 913.1 ^{72.7}
Нийслэлийн төсвийн зарлага		тэрбум төгрөг	↓ 419.0 ^{2.0}	↑ 359.1 ^{21.4}	↓ 424.9 ^{10.6}	↑ 464.2 ^{9.2}	↑ 877.2 ^{89.0}
Агаарын дундаж температур		°C	17.4	17.0	14.8	17.1	17.3

Тайлбар: Өмнөх онтой харьцуулсан

↑ ↓ Эерэг хандлага, өөрчлөлт
↑ ↓ Сөрөг хандлага, өөрчлөлт

ХҮСНЭГТ 2. НИЙСЛЭЛИЙН НИЙГЭМ, ЭДИЙН ЗАСГИЙН, дүүргээр

Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	2022 I-VI			2023 I-VI						
		Хотын дундаж	Хамгийн өндөр		Хотын дундаж	Хамгийн өндөр					
Хүн амын нягтрал /нэг кв км-т ногдох хүн/	Тоо	329	Баянгол	8 064	Налайх	57	342	Баянгол	8 424	Налайх	58
			Чингэлтэй	1 695	Багануур	48		Чингэлтэй	1 623	Багануур	48
			Сүхбаатар	697	Багахангай	32		Сүхбаатар	687	Багахангай	32
Нялхсын нас баралт /амьд төрсөн 1000 хүүхдэд/	Тоо*	13	Багахангай	23	Хан-Уул	9	14	Сүхбаатар	15	Хан-Уул	8
			Сонгинохайрхан	14	Багануур	8		Сонгинохайрхан	14	Багануур	4
			Чингэлтэй	11	Баянгол	6		Баянзүрх	12	Багахангай	-
10 000 хүн тутмаас халдварт өвчнөөр өвчлөгсөд	Тоо	1004	Багахангай	2 439	Сүхбаатар	879	80	Багануур	114	Налайх	44
			Налайх	2 032	Чингэлтэй	698		Баянзүрх	91	Сонгинохайрхан	36
			Хан-Уул	1 213	Сонгинохайрхан	604		Сүхбаатар	60	Багахангай	23
Төсвийн орлого, зарлагын харьцаа зарлага=100	тоо	103	Баянзүрх	197	Баянгол	95	104	Баянзүрх	184	Чингэлтэй	96
			Хан-Уул	117	Налайх	68		Хан-Уул	121	Налайх	86
			Багануур	112	Багахангай	28		Сүхбаатар	120	Багахангай	31
16-аас дээш насны 10 000 хүнд ногдох Гэмт хэрэг	тоо	141	Баянгол	190	Налайх	75	139	Чингэлтэй	240	Налайх	75
			Сүхбаатар	189	Багануур	57		Сүхбаатар	235	Багануур	50
			Чингэлтэй	157	Багахангай	44		Баянгол	145	Багахангай	44

Тайлбар: * промилль

ЭРҮҮЛ МЭНД (2023 оны эхний хагас жилд)

ᠮᠠᠷᠵᠢᠰᠢᠨ ᠡᠬ

Амаржсан эх

2022 I-VI 16 136

2023 I-VI 17 404

7.9%

Нийт халдварт өвчнөөр өвчлөгчид

2022 I-VI 152 541

2023 I-VI 12 487

91.8%

Нялхсын эндэгдлийн түвшин
(1000 амьд төрөлтөд ногдох)

2022 I-VI 12.5

2023 I-VI 13.8

5 хүртэлх насны хүүхдийн
эндэгдлийн түвшин
(1000 амьд төрөлтөд ногдох)

2022 I-VI 15.1

2023 I-VI 15.5

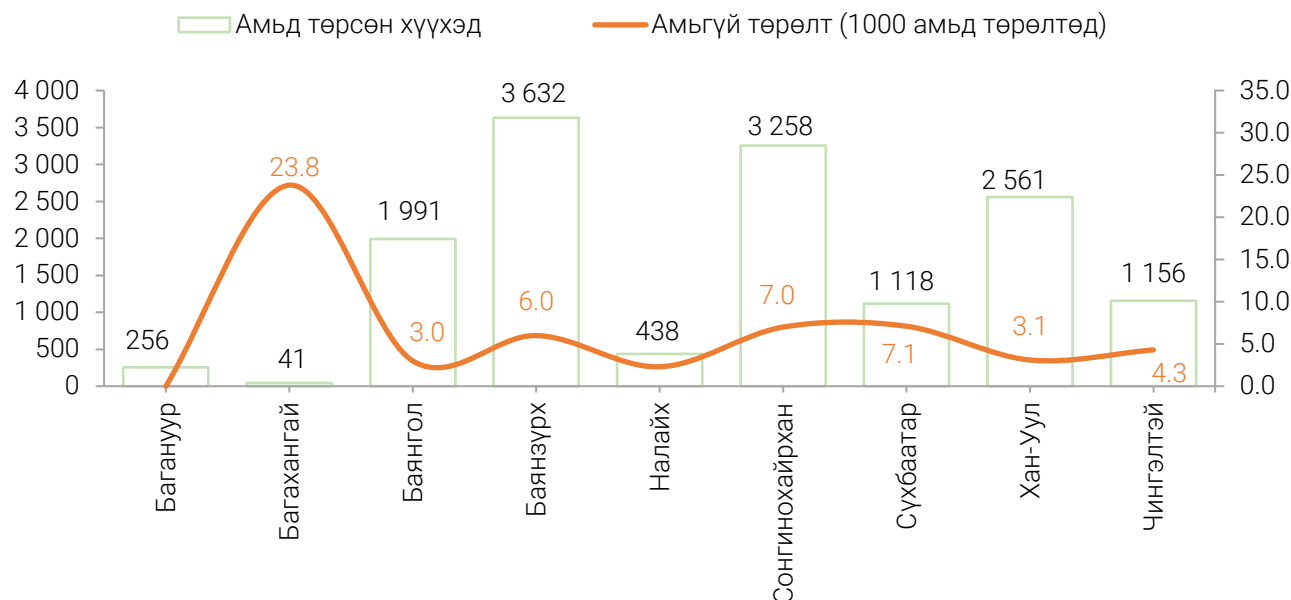
Нийслэлийн хэмжээнд 2023 оны эхний хагас жилд 17404 эх амаржсан нь өмнөх оны мөн үеэс 1268 (7.9%) төрөлтөөр өссөн байна. Нийт төрөлтийн 14358 (82.5%) нь НЭМГ-ын харьяа эмнэлэгт, 3046(17.5%) нь нийслэлд үйл ажиллагаа явуулж буй ЭМЯ-ны харьяа улс болон хувийн хэвшлийн эмнэлэгт амаржсан байна. Нийт амаржсан эхчүүдийн 0.4 хувийг гэрийн төрөлт эзэлж байна.

ХҮСНЭГТ 3. ТӨРСӨН ХҮҮХЭД, ЭХ, ХҮҮХДИЙН ЭНДЭГДЭЛ, жил бүрийн эхний хагас жилд

Үзүүлэлт	2021 I-VI	2022 I-VI	2023 I-VI	2023/2022
Амаржсан эхийн тоо	18 392	16 136	17 404	7.9
Гэрийн төрөлт	49	57	72	26.3
Хяналтгүй төрөлт	56	62	95	53.2
Амьд төрсөн хүүхэд	18 555	16 262	17 520	7.7
Эхийн эндэгдэл	20	4	7	75.0
Нэг хүртэл насандаа эндсэн хүүхэд	205	203	241	18.7
Амьд төрсөн 1000 хүүхэд тутмаас 1 хүртэл насанд эндсэн хүүхэд	11.0	12.5	13.8	

2023 оны эхний хагас жилд 17520 хүүхэд мэндэлсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 1258 (7.7%) хүүхдээр олон байна. Төрсөн нийт хүүхдийн 3069 (17.5%) нь бусад аймгийн харьяат эхчүүдээс мэндэлжээ.

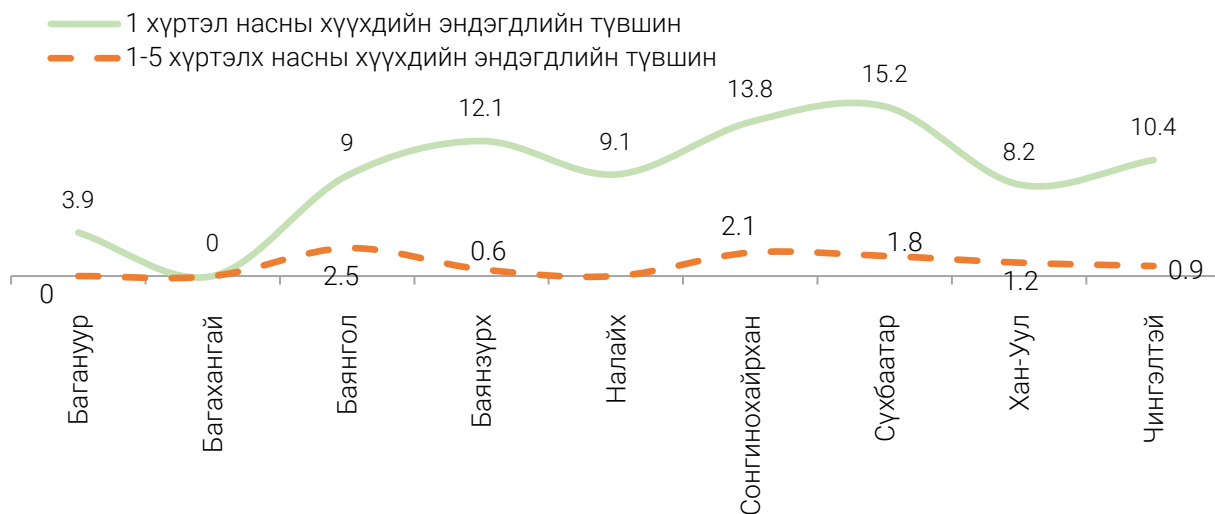
ЗУРАГ 1. АМЬД ТӨРСӨН ХҮҮХЭД, дүүргээр

Төрсөн нийт хүүхдийн 9020 (51.5%) нь хүү, 8500 (48.5%) нь охин байна. Амьд төрсөн нийт хүүхдээс 223 нь 2 ихэр, 1 нь 3 ихэр хүүхэд байна.

Амьгүй төрөлтийн 107 тохиолдол бүртгэгдсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 6 тохиолдлоор өссөн байна. Амьгүй төрөлт Баянзүрх, Сонгинохайрхан, Сүхбаатар, Багахангай дүүрэгт хотын дунджаас өндөр, Баянгол, Хан-Уул, Чингэлтэй дүүрэгт хотын дунджаас бага байна.

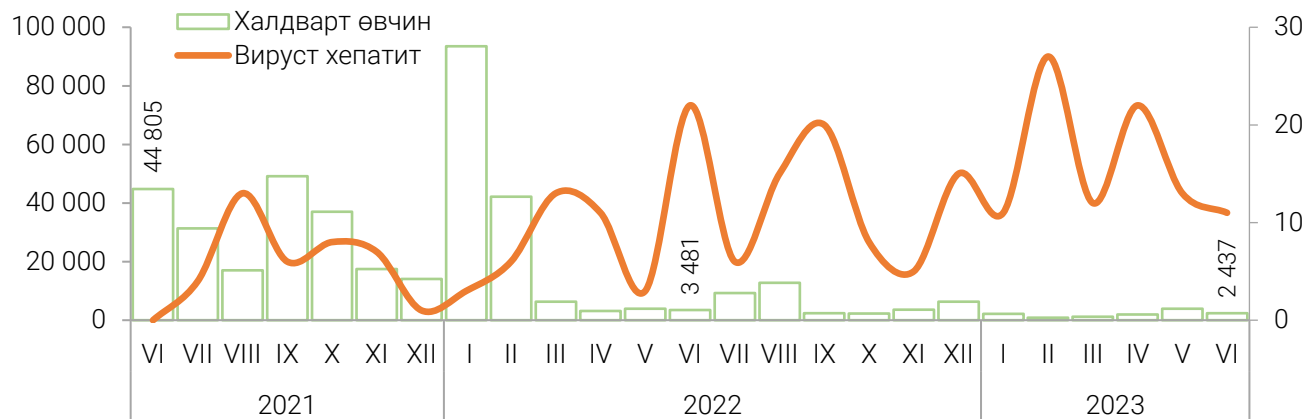
ЗУРАГ 2. ХҮҮХДИЙН ЭНДЭГДЛИЙН ТҮВШИН (1000 амьд төрөлтөд ногдох),

2023 оны эхний хагас жилд бүртгэгдсэн нялхсын эндэгдлээс Сонгинохайрхан дүүрэгт 45 (18.7%) нь, Баянзүрх дүүрэгт 44 (18.3%) нь, Хан-Уул дүүрэгт 21(8.7%) нь, Баянгол дүүрэгт 18 (7.5%) нь, Сүхбаатар дүүрэгт 17 (7.0%) нь, Чингэлтэй дүүрэгт 12 (5.0%) нь, Налайх дүүрэгт 4 (1.7%) нь, Багануур дүүрэгт 1 (0.4%) нь, бусад аймгийн харьяат 79 (32.7%) бүртгэгдэж, Багахангай дүүрэгт бүртгэгдээгүй байна.

Нийслэлд 2023 оны эхний хагас жилд 12487 хүн халдварт өвчнөөр өвчилсөн нь өмнөх оны мөн үеэс 140054 (91.8%) хүнээр, 10000 хүн тутмаас халдварт өвчнөөр өвчилсөн хүний тоо 924.5 продицимилээр тус тус буурсан байна.

ЗУРАГ 3. ХАЛДВАРТ ӨВЧНӨӨР ӨВЧЛӨГЧИД, сараар

Халдварт өвчнөөр өвчлөгчдийг халдварт өвчний төрлөөр нь авч үзвэл амьсгалын замын цочмог халдварт өвчин 5435 (43.5%), гэдэсний халдварт өвчин 581 (4.7%), бэлгийн замаар дамжих халдварт өвчин 2712 (21.7%), зоонозын халдварт өвчин 17 (0.1%), бусад халдварт өвчин 3742 (30.0%) байна.

2023 оны эхний хагас жилд **Коронавируст халдвар /COVID-19/-ын** 1139 тохиолдол бүртгэгдэж, нийт халдварт өвчний 9.1 хувийг эзэлж байна.

ХҮСНЭГТ 4. НИЙСЛЭЛД ГАРСАН ХАЛДВАРТ ӨВЧИН, жил бүрийн эхний хагас жилийн байдлаар

Төрөл	Хэмжих нэгж	2021 I-VI	2022 I-VI	2023 I-VI	Өсөлт, бууралт 2023/2022	
					тоо/нэгж	хувь
Халдварт өвчнөөр өвчилсөн хүн, бүгд	бодит тоо 10000 хүнд	93 154 627.7	152 541 1 004.1	12 487 79.6	-140 054 -924.5	-91.8
Үүнээс:						
Вируст гепатит	бодит тоо 10000 хүнд	25 0.2	58 0.38	96 0.2	38 -0.18	65.5
Цусан суулга	бодит тоо 10000 хүнд	24 0.2	531 3.5	449 2.9	-82 -0.6	-15.4
Салхин цэцэг	бодит тоо 10000 хүнд	30 0.	716 4.71	4 143 26.4	3 427 21.7	5.8**
Гахай хавдар	бодит тоо 10000 хүнд	0 0.0	8 0.05	34 0.22	26 0.17	4.3
Сальмонеллөз	бодит тоо 10000 хүнд	1 0.01	111 0.7	78 0.5	-33 -0.2	-29.7
Улаан эсэргэнэ	бодит тоо 10000 хүнд	3 0.02	19 0.13	532 3.39	513 3.26	28.0**
Хоолны хордлого	бодит тоо 10000 хүнд	0 0.0	9 0.06	36 0.2	27 0.14	4.0**
Ёлом	бодит тоо 10000 хүнд	1 0.01	11 0.07	34 0.01	23 -0.06	3.1**
Бруцеллөз	бодит тоо 10000 хүнд	0 0.0	1 0.01	5 0.0	4 0.01	5.0**
Гар хөл амны өвчин	бодит тоо 10000 хүнд	5 0.0	254 1.67	2 109 13.5	1 855 11.8	8.3**
Тэмбүү	бодит тоо 10000 хүнд	1 126 7.6	1 250 8.2	1 347 8.6	97 0.4	7.8
Гонококкт халдвар	бодит тоо 10000 хүнд	499 3.4	632 4.2	770 4.9	138 0.7	21.8
Трихомониаз	бодит тоо 10000 хүнд	425 2.9	582 3.8	585 3.7	3 -0.1	0.5
Сүрьеэ	бодит тоо 10000 хүнд	771 5.2	712 4.7	723 4.6	11 -0.1	1.5
ДОХ	бодит тоо 10000 хүнд	5 0.03	6 0.04	10 0.06	4 0.02	66.7
Өөр бүлэгт ангилсан өвчний шалтгаан болох коронавирус – (Covid 19)	бодит тоо 10000 хүнд	89 960 606.1	147 343 969.9	1 139 7.3	-146 204 -962.6	-99.2

Ойлголт, тодорхойлолт:

Амьд төрөлт: Жирэмслэлтийн хугацаанаас хамаарахгүйгээр ердийн төрөлтөөр эсвэл мэс ажилбараар ургийг умайнаас гарган авсны дараа нярай амьсгалж байсан, эсвэл амьдын бусад ямар нэгэн шинж тэмдэг, өөрөөр хэлбэл, зүрхний цохилт, хүйний судасны лугшилт, булчингийн тодорхой хөдөлгөөн илэрч байсан зэргийг (хүй эсвэл эхэсийг салгасан эсэхийг харгалзахгүй) хамруулна.

Нярайн эндэгдлийн түвшин (1000 амьд төрөлтөд ногдох): Тухайн жилд 0-28 хоногтой эндсэн хүүдийн тоог амьд төрсөн хүүхдийн тоонд харьцуулж тооцно.

Нялхсын эндэгдлийн түвшин (1000 амьд төрөлтөд ногдох): Тухайн хугацаанд 1 хүртэлх насандаа эндсэн хүүхдийн тоог амьд төрсөн хүүхдийн тоонд харьцуулж тооцно.

Тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн түвшин (1000 амьд төрөлтөд ногдох): Тухайн хугацаанд 5 хүртэлх насандаа эндсэн хүүхдийн тоог амьд төрсөн хүүхдийн тоонд харьцуулж тооцно.

Эхийн эндэгдлийн харьцаа (100000 амьд төрөлтөд ногдох): Тухайн хугацаанд эндсэн эхийн тоог амьд төрсөн хүүхдийн тоонд харьцуулж тооцно.

Эндсэн эх: Жирэмсний хугацаанд болон төрөх үедээ эсвэл төрснөөс хойш 42 хоногийн дотор жирэмслэлтийн байрлал, үргэлжилсэн хугацаанаас үл хамааран жирэмслэлт, төрөлт болон түүнийг удирдахтай холбоо бүхий шалтгаанаар эндсэнийг хамруулна.

ГЭМТ ХЭРЭГ (2023 оны эхний хагас жилд)

ᠮᠤᠩᠭᠡᠨ
ᠬᠡᠮᠤᠲᠤ
ᠬᠡᠷᠡᠭ

Нийт бүртгэгдсэн гэмт хэрэг (дүүргээр)

2022 I-VI | 2023 I-VI
13 807 | 13 551 1.9% ↓

↓ ↑ Өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад, хувиар

Гэмт хэргийн улмаас

Хохирсон хүн

13 187

Гэмтсэн хүн

2 940

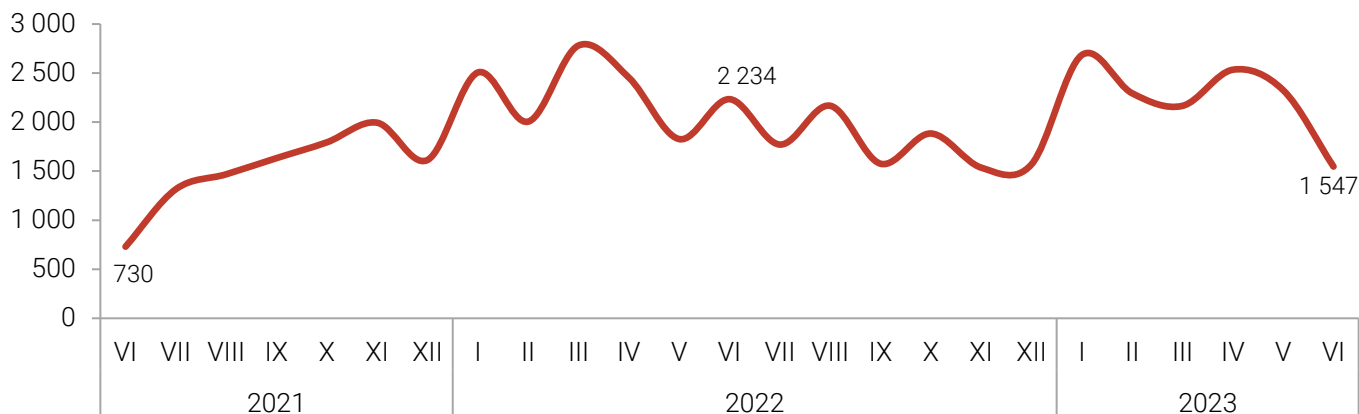
Нас барсан хүн

164

2023 оны эхний хагас жилд 13551 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 256 (1.9%) хэргээр буурч, гэмт хэргийн илрүүлэлт 48.9 хувьтай байна.

Гэмт хэргийн улмаас 2940 хүн гэмтэж осолдон, 164 хүн нас барж, төр ард иргэдэд 150.9 тэрбум төгрөгийн хохирол учруулснаас 66.4 тэрбум (44.0%) төгрөгийг нөхөн төлүүлжээ.

ЗУРАГ 4. БҮРТГЭГДСЭН ГЭМТ ХЭРЭГ, сараар

Бүртгэгдсэн нийт гэмт хэргийн 43.0 хувийг залилан, 20.3 хувийг хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг, 17.2 хувийг хулгайн, 2.1 хувийг хөдөлгөөний аюулгүй байдал ашиглалтын журмын эсрэг, 1.8 хувийг бусдын хөрөнгө ашиглах, 1.5 хувийг дээрмийн, 0.9 хувийг хүчин, 0.6 хувийг бусдыг амиа хорлоход хүргэх, 0.5 хувийг хүн амь, 12.1 хувийг бусад гэмт хэрэг тус тус эзэлж байна.

ХҮСНЭГТ 5. БҮРТГЭГДСЭН НИЙТ ГЭМТ ХЭРЭГ, жил бүрийн эхний хагас жилийн байдлаар

Төрөл	Гэмт хэргийн тоо			Өсөлт, бууралт, 2023/2022	
	2021 I-VI	2022 I-VI	2023 I-VI	Тоо	Хувь
Нийслэлийн дүн	6 715	13 807	13 551	-256	-1.9
Хүний амь	56	58	65	7	12.1
Хүчин	99	172	119	-53	-30.8
Дээрэм	99	238	207	-31	-13.0
Хулгай	1 086	2 802	2 323	-479	-17.1
Залилан	2 187	5 515	5 830	319	5.7
Хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг	1 952	3 114	2 748	-366	-11.8
Хөдөлгөөний аюулгүй байдал ашиглалтын журам зөрчих	151	293	287	-6	-2.0
Бусдыг амиа хорлоход хүргэх	51	86	87	1	1.2
Ашиглах	104	209	241	32	15.3
Бусад	930	1 320	1 644	324	24.5

2023 оны оны эхний хагас жилд 8066 хүн эрүүлжүүлэгдсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 21364 (72.6%) хүнээр буурсан байна.

ХҮСНЭГТ 6. БҮРТГЭГДСЭН НИЙТ ГЭМТ ХЭРЭГ, жил бүрийн эхний хагас жилийн байдлаар

Дүүрэг	Бүртгэгдсэн нийт гэмт хэрэг			Өсөлт, бууралт 2023/2022	
	2021 I-VI	2022 I-VI	2023 I-VI	Тоо	Хувь
Нийслэлийн дүн	6 715	13 807	13 551	-256	-1.9
Багануур	70	118	99	-19	-16.1
Багахангай	12	13	13	0	0.0
Баянгол	1 126	2 938	2 238	-700	-23.8
Баянзүрх	1 724	3 672	3 573	-99	-2.7
Налайх	109	192	190	-2	-1.0
Сонгинохайрхан	1 121	2 018	1 859	-159	-7.9
Сүхбаатар	940	1 836	2 288	452	24.6
Хан-Уул	891	1 443	1 835	392	27.2
Чингэлтэй	722	1 577	1 456	-121	-7.7

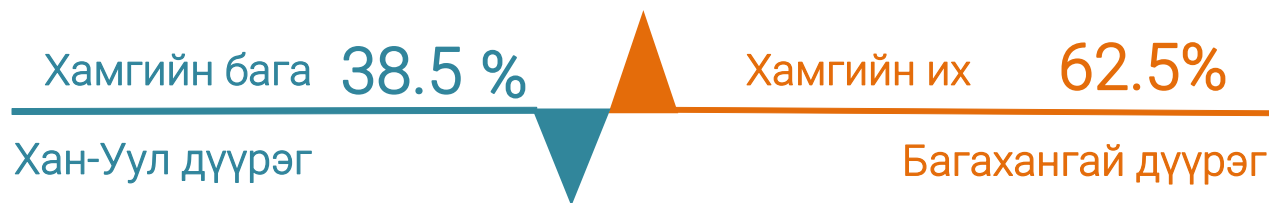
2023 оны эхний хагас жилд бүртгэгдсэн нийт гэмт хэргийн 12483 (92.1%) нь хөнгөн хэрэг, 1068 (7.9%) нь хүнд хэрэг байна.¹

ХҮСНЭГТ 7. ГЭМТ ХЭРЭГ БҮРТГЭГДЭХ ҮЕД СЭЖИГТНЭЭР ТООЦВОЛ ЗОХИХ ЭТГЭЭД НЬ ТОГТООГДООГҮЙ ХЭРГИЙН ТОО, 2023 оны эхний хагас жилд

Дүүрэг	Хэрэг бүртгэлтийн хэргийн тоо	Үүнээс:	Гэмт хэргийн илрүүлэлтийн хувь
		Эрүүгийн хэрэг үүсгэж, яллагдагчаар татсан хэрэг	
Нийслэлийн дүн	12 827	6 269	48.9
Багануур	92	57	62.0
Багахангай	8	5	62.5
Баянгол	2 187	1 099	50.3
Баянзүрх	3 452	1 807	52.3
Налайх	163	87	53.4
Сонгинохайрхан	1 690	801	47.4
Сүхбаатар	2 070	978	47.2
Хан-Уул	1 810	697	38.5
Чингэлтэй	1 355	738	54.5

¹ Монгол Улсын Эрүүгийн тухай хууль шинэчлэгдэн батлагдаж, 2017 оны 05 дугаар сарын 11-ний өдрөөс хэрэгжиж эхэлсэнтэй холбоотойгоор гэмт хэргийг хөнгөн, хүнд гэж 2 ангилдаг болсон.

ЗУРАГ 5. ГЭМТ ХЭРГИЙН ИЛРҮҮЛЭЛТ, 2023 оны эхний хагас жилд

Гэмт хэрэгт холбогдсон сэжигтэн, яллагдагчийн тоо 2023 оны эхний хагас жилд 7646 болж, өмнөх оны мөн үеэс 268 (3.8%) хүнээр буурсан байна.

Нийт хэрэгт холбогдсон сэжигтэн, яллагдагчийн 1235 (16.2%) нь согтуугаар, 956 (12.5%) нь бүлэглэн үйлдсэн гэмт хэрэг байна. Сэжигтэн, яллагдагчийн 455 (6.0%) нь хүүхэд, 2140 (28.0%) нь эмэгтэйчүүд байна.

ХҮСНЭГТ 8. БҮРТГЭГДСЭН ХУЛГАЙН ГЭМТ ХЭРЭГ, жил бүрийн эхний хагас жилийн байдлаар

Дүүрэг	Хулгайн гэмт хэргийн тоо, бүгд			Үүнээс:		
				Хувийн өмчийн хулгайн гэмт хэргийн тоо		
	2021 I-VI	2022 I-VI	2023 I-VI	2021 I-VI	2022 I-VI	2023 I-VI
Нийслэлийн дүн	1 086	2 802	2 323	833	2 036	1 994
Багануур	4	24	10	2	15	10
Багахангай	1	3	-	1	2	-
Баянгол	192	512	340	120	337	287
Баянзүрх	305	693	582	210	484	450
Налайх	7	28	31	8	22	30
Сонгинохайрхан	186	577	447	194	452	409
Сүхбаатар	156	409	422	120	313	368
Хан-Уул	128	316	273	106	243	255
Чингэлтэй	107	240	218	72	168	185

Ойлголт, тодорхойлолт:

Гэмт хэрэг: Монгол Улсын Эрүүгийн хуулийн тусгай ангид заасан нийгэмд аюултай гэм буруутай үйлдэл, эс үйлдэхүйг ойлгоно.

16, түүнээс дээш насны 10000 хүнд ногдох бүртгэгдсэн гэмт хэрэг: Тухайн хугацаанд бүртгэгдсэн нийт гэмт хэргийн тоог 16, түүнээс дээш насны хүн амын жилийн дундаж тоонд харьцуулж, 10000- аар үржүүлж тооцно.

Хохирогч: Монгол Улсын “Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай” хуульд заасны дагуу гэмт хэргийн улмаас амь нас, эрүүл мэнд, бусад эрх, эрх чөлөө, эд хөрөнгийн болон эд хөрөнгийн бус хохирол хүлээсэн хүн, хуулийн этгээдийг ойлгоно.

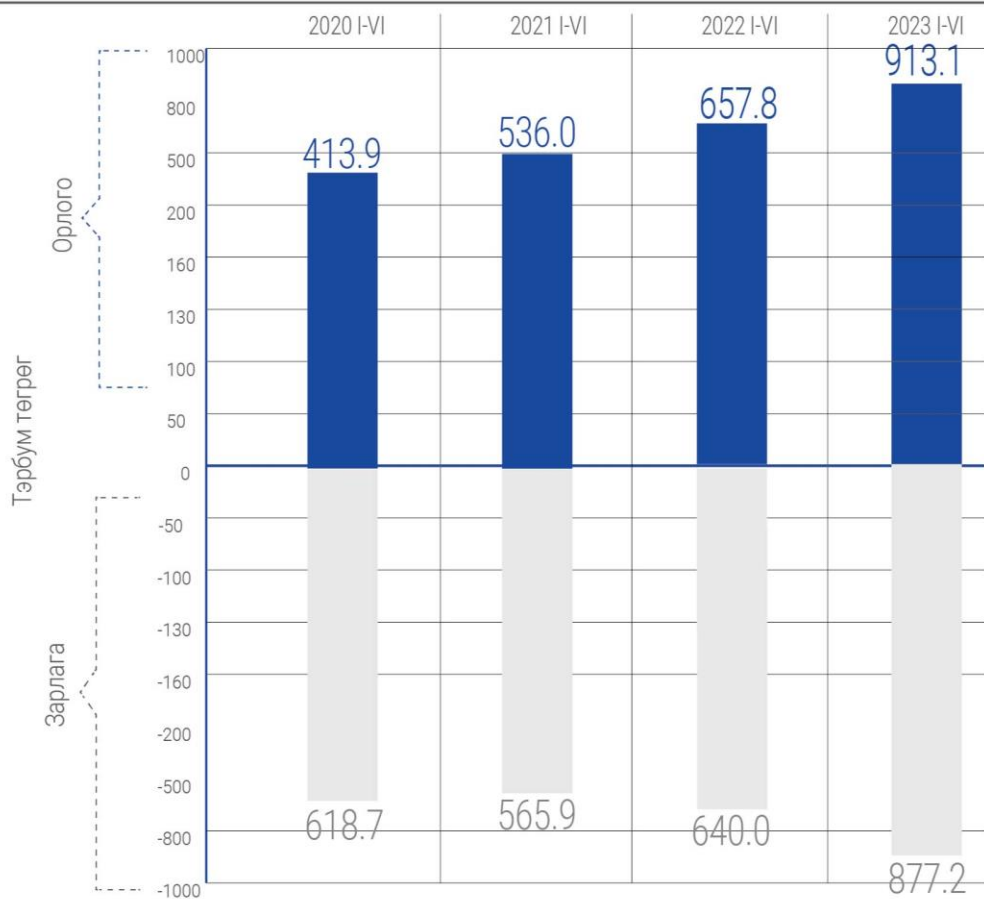
Гэмт хэргийн хохирол: Монгол Улсын Эрүүгийн хуулийн тусгай ангид заасан гэмт хэргийн улмаас хүний амь нас, эрүүл мэнд, эд хөрөнгө, бусад эрх, эрх чөлөө, нийтийн болон үндэсний ашиг сонирхол, аюулгүй байдалд шууд учирсан үр дагаврыг гэмт хэргийн хохиролд тооцно.

Яллагдагч: Монгол Улсын “Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай” хуульд заасны дагуу эрүүгийн хэрэг үүсгэж яллагдагчаар татах тогтоолтой танилцсан сэжигтнийг ойлгоно.

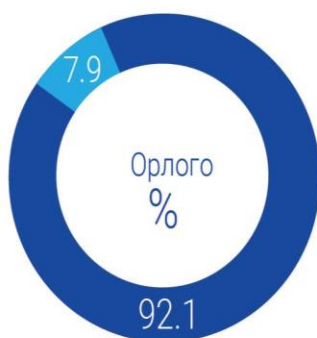

ТӨСӨВ (2023 оны эхний 6 сард)

ᠲᠥᠰᠥᠪ

Төсвийн орлого, зарлагын бүтэц

- Татварын орлого
- Татварын бус орлого

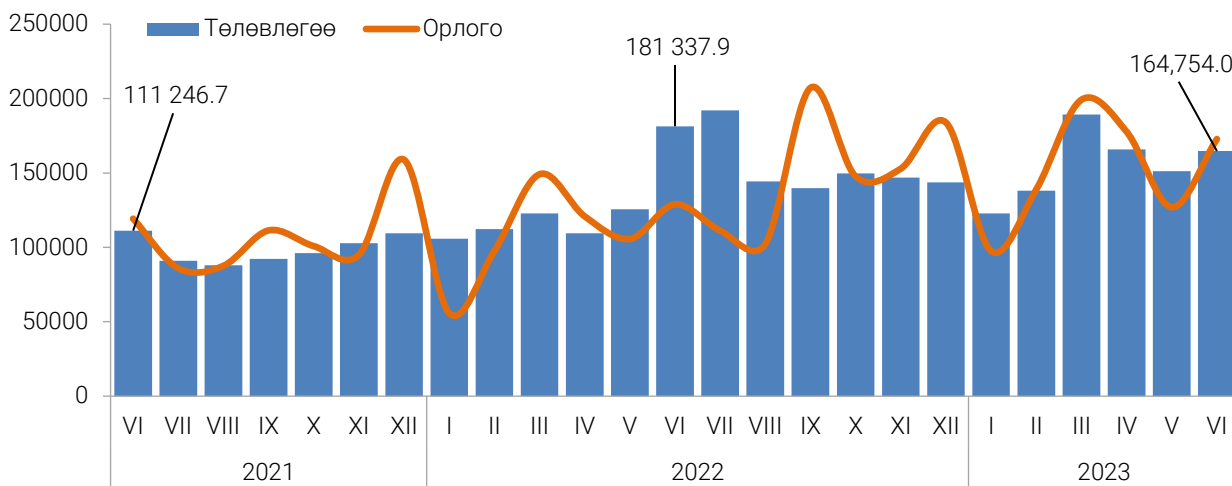
- Урсгал зардал
- Хөрөнгийн зардал

Нийслэлийн төсвийн нийт орлого 2023 оны эхний хагас жилийн байдлаар 913.1 тэрбум төгрөг болж, төлөвлөснөөс 18.5 (2.0%) тэрбум төгрөгөөр дутуу бүрджээ. Төсвийн нийт орлогын 840.8 (92.1%) тэрбум төгрөгийг татварын орлого (орлогын албан татвар, хөрөнгийн албан татвар, бусад татвар, төлбөр, хураамж), 72.3 (7.9%) тэрбум төгрөгийг татварын бус орлого тус тус эзэлж байна.

2023 оны эхний хагас жилийн байдлаар нийслэлийн татварын орлого 840.8 тэрбум төгрөг болж, төлөвлөснөөс 20.0 (2.4%) тэрбум төгрөгөөр илүү, татварын бус орлого 72.3 тэрбум төгрөг болж, төлөвлөснөөс 38.6 (34.8%) тэрбум төгрөгөөр дутуу бүрдсэн байна.

Орлогын албан татвар 26.4 (4.2%) тэрбум төгрөгөөр илүү бүрдсэн харин хөрөнгийн албан татвар 11.1 (12.5%) тэрбум төгрөгөөр дутуу бүрдсэн. Харин бусад татвар, төлбөр, хураамж 4.7 (4.7%) тэрбум төгрөгөөр илүү биелсэн байна.

ЗУРАГ 6. НИЙСЛЭЛИЙН ТӨСВИЙН ОРЛОГО, сая төгрөг

ХҮСНЭГТ 9. НИЙСЛЭЛИЙН ТӨСВИЙН ОРЛОГО, сая төгрөг, 2023 оны эхний хагас жил

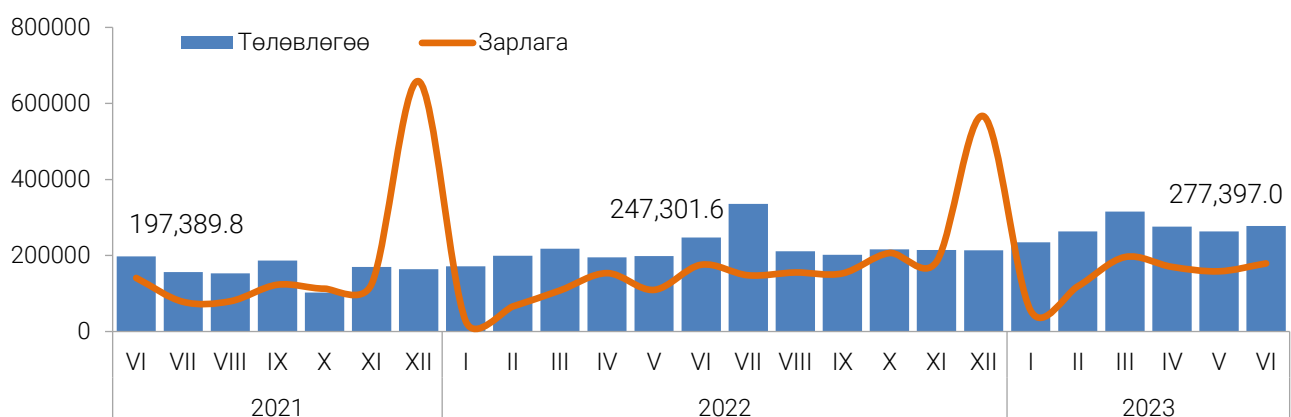
Дүүрэг	Төсвийн орлого			Үүнээс:					
	Төлөвлөсөн	Гүйцэтгэл	Хувь	Татварын орлого			Татварын бус орлого		
				Төлөвлөсөн	Гүйцэтгэл	Хувь	Төлөвлөсөн	Гүйцэтгэл	Хувь
Нийслэлийн дүн	931 625.7	913 093.0	98.0%	820 800.3	840 839.1	102.4	110 825.4	72 253.8	65.2
Багануур	7 064.8	8 258.5	116.9%	6 259.8	6 242.2	99.7	805.0	2 016.3	250.5
Багахангай	536.0	847.6	158.1%	429.1	682.5	159.0	106.9	165.0	154.4
Баянгол	82 288.3	86 082.6	104.6%	80 899.8	84 521.2	104.5	1 388.5	1 561.3	112.4
Баянзүрх	122 679.6	91 709.9	74.8%	121 875.4	90 254.1	74.0	804.2	1 455.9	181.0
Налайх	6 483.0	6 940.2	107.1%	5 762.7	6 022.2	104.5	720.3	918.0	127.4
Сонгинохайрхан	41 705.1	43 241.4	103.7%	40 927.3	42 489.8	103.8	777.8	751.6	96.6
Сүхбаатар	193 451.2	188 624.3	97.5%	192 421.3	187 380.9	97.4	1 029.9	1 243.4	120.7
Хан-Уул	146 981.7	162 132.3	110.3%	143 709.7	161 073.5	112.1	3 272.0	1 058.8	32.4
Чингэлтэй	86 801.2	78 195.0	90.1%	85 424.7	77 097.1	90.2	1 376.5	1 097.9	79.8
Хотын шууд ²	243 634.8	247 061.2	101.4%	143 090.5	185 075.6	129.3	100 544.3	61 985.6	61.6

² Хотын шууд татварт цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрхлэлтийн орлогыг төвлөрүүлдэг байсан бол 2023 оноос эхлэн дүүрэг бүрт орлогыг бүрдүүлдэг болсон.

ХҮСНЭГТ 10. НИЙСЛЭЛИЙН ТӨСВИЙН ОРЛОГО, сая төгрөг, 2023 оны эхний хагас жилд

Үзүүлэлт	Төлөвлөсөн	Гүйцэтгэл	Биелэлтийн хувь
Нийт орлого	931 625.7	913 093.0	98.0
1. Татварын орлого	820 800.3	840 839.1	102.4
Орлогын албан татвар	631 467.9	657 842.4	104.2
Хувь хүний орлогын албан татвар	534 467.9	552 295.0	103.3
Цалин хөлс, түүнтэй адилтгах орлогын	405 213.5	399 671.2	98.6
Үйл ажиллагааны орлогын	17 335.3	23 714.6	136.8
Хөрөнгийн орлого	44 285.5	35 149.0	79.4
Хөрөнгө борлуулсны орлогын	25 520.0	28 160.8	110.3
Шууд бус орлого	42 113.6	65 599.4	155.8
Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	-40 000.0	-39 907.8	100.2
Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар	137 000.0	145 455.2	106.2
Хөрөнгийн албан татвар	88 867.4	77 787.7	87.5
Үл хөдлөх хөрөнгийн албан татвар	50 925.1	45 625.1	89.6
Бууны албан татвар	197.7	171.0	86.4
Малд ногдуулах албан татвар	138.6	104.7	75.5
Авто тээврийн ба өөрөө явагч хэрэгслийн	37 606.0	31 886.9	84.8
Бусад татвар, төлбөр, хураамж	100 464.9	105 209.0	104.7
Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	49 223.2	45 002.0	91.4
Газрын төлбөр	43 350.4	52 131.7	120.3
Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	2 191.3	1 427.2	65.1
Бусад татвар	5 700.0	6 648.1	116.6
2. Татварын бус орлого	110 825.4	72 253.9	65.2
Нийтлэг татварын бус орлого	109 575.4	72 253.9	65.9
Хувьцааны ногдол ашиг	200.0	-	-
Төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	8 743.4	6 240.2	71.4
Хүүгийн орлого	50 110.2	-	-
Торгуулийн орлого	8 815.4	47 060.0	5.3**
Түрээсийн орлого	860.0	795.4	92.5
Бусад орлого	40 846.4	18 158.2	44.4
Өмч хувьчлал	1 250.0	-	-

ЗУРАГ 7. НИЙСЛЭЛИЙН ТӨСВИЙН ЗАРЛАГА, сая төгрөг

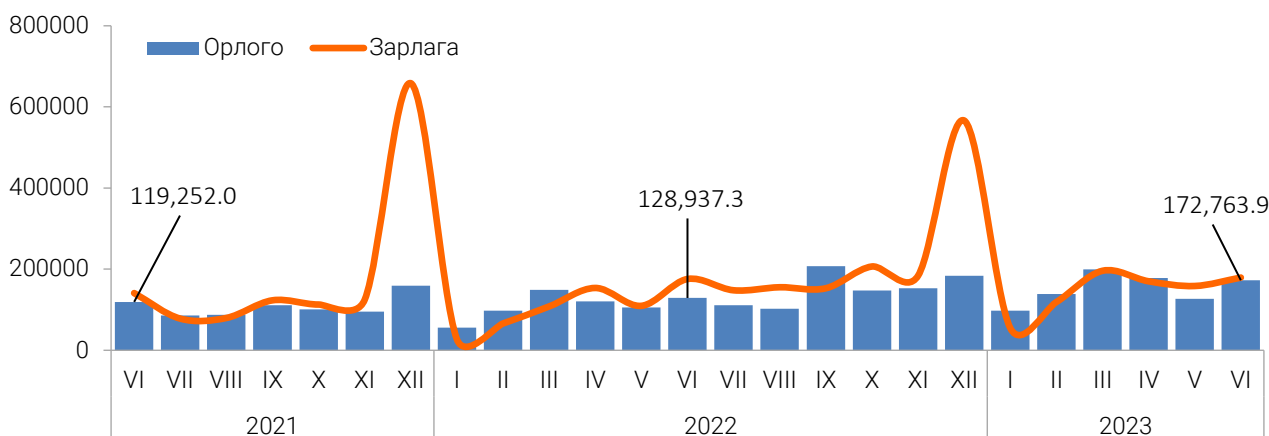

ХҮСНЭГТ 11. НИЙСЛЭЛИЙН ТӨСВИЙН ЗАРЛАГА, сая төгрөг, 2023 оны эхний хагас жил

Дүүрэг	Зарлага			
	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
Нийслэлийн дүн	1 629 806.4	877 179.6	752 626.8	53.8%
Багануур	9 808.2	7 470.2	2 338.0	76.2%
Багахангай	3 469.5	2 770.7	698.8	79.9%
Баянгол	83 041.5	77 403.5	5 638.5	93.2%
Баянзүрх	137 719.1	49 787.1	87 932.0	36.2%
Налайх	9 382.8	8 045.1	1 337.6	85.7%
Сонгинохайрхан	46 115.0	38 585.0	7 530.0	83.7%
Сүхбаатар	207 776.4	156 936.0	50 840.4	75.5%
Хан-Уул	164 314.5	133 753.3	30 561.2	81.4%
Чингэлтэй	99 707.9	81 135.9	18 572.1	81.4%
Хотын шууд	868 471.5	321 293.3	547 178.2	37.0%

2023 оны эхний хагас жилийн байдлаар нийслэлийн төсвөөс нийслэл, дүүргийн байгууллагуудын төлөвлөсөн үйл ажиллагааны зардлын 877.2 (53.8%) тэрбум төгрөгийг санхүүжүүлжээ. Өөрөөр хэлбэл нийслэл, дүүргийн байгууллагууд батлагдсан төсвийнхөө 752.6 (46.2%) тэрбум төгрөгийг зарцуулаагүй байна.

ЗУРАГ 8. НИЙСЛЭЛИЙН ТӨСВИЙН ОРЛОГО, ЗАРЛАГА, сая төгрөг

Ойлголт, тодорхойлолт:

Татварын орлого: Орлогын албан татвар, нийгмийн даатгалын орлого, хөрөнгийн албан татвар, нэмэгдэл өртгийн албан татвар, онцгой албан татвар, тусгай зориулалтын орлого, гадаад үйл ажиллагааны орлого, бусад татвар, төлбөр, хураамжаас бүрдэнэ.

Татварын бус орлого: Нийтлэг татварын бус орлого, хөрөнгийн орлого, тусламжийн орлого, улсын төсөв орон нутгийн төсөв хоорондын шилжүүлгээс бүрдэнэ.

Төсвийн орлого: Ирээдүйн өв сан, тогтворжуулалтын сан болон тэнцвэржүүлсэн орлогоос бүрдэнэ.

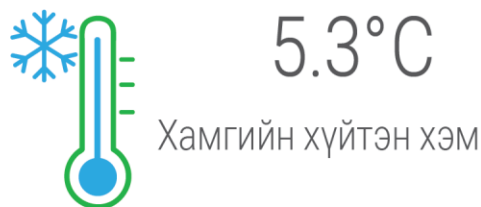
Урсгал зардал: Бараа, ажил, үйлчилгээний зардал, зээлийн үйлчилгээний төлбөр, татаас ба урсгал шилжүүлгээс бүрдэнэ.

ЦАГ УУР, АЮУЛТ ҮЗЭГДЭЛ, ОСОЛ (2023 оны 6 дугаар сард)

ᠴᠠᠭ ᠤᠭᠤᠷ,
ᠠᠶᠤᠭᠤᠯᠤᠲᠤ ᠦᠵᠡᠭᠦᠳᠡᠯ,
ᠣᠰᠣᠯ

Агаарын температур °C (Үнэмлэхгүй их/ бага)

Гал түймрийн тоо

2023 VI	914	44.0% ↓
2022 VI	1 111	

Хүний үйл ажиллагаатай холбоотой осол

Байгаль орчны зөрчил

Нийслэлийн агаарын дундаж хэм 2023 оны 6 дугаар сард дунджаар 17.3⁰С байв. Энэ нь өмнөх оны мөн үеэс 7.5⁰С-аар, олон жилийн дундажтай харьцуулбал 0.7⁰С-аар дулаан байв. Энэ сарын хамгийн дулаан хэм 34.0⁰С, хамгийн хүйтэн хэм 5.3⁰С, салхины үнэмлэхүй их хурд 16 метр секунд хүрсэн байна.

ХҮСНЭГТ 5. АГААРЫН БОХИРДОЛТ, мг/м³, VI сард³

Бодисын нэр	Стандарт хэмжээ	Хэмжилтийн тоо	Хамгийн их хэмжээ	Стандарт хэмжээнээс давсан тохиолдлын тоо	Агаарт байсан дундаж хэмжээ	
Хүхэрлэг хий	SO ₂	0.050	410	0.056	17	0.016
Азотын давхар исэл	NO ₂	0.050	367	0.099	100	0.028
Тоосжилт	PM ₁₀	0.100	366	0.331	181	0.050
	PM _{2.5}	0.050	267	0.063	3	0.013
Нүүрстөрөгчийн дутуу исэл ⁴	CO	10.000	1 103	2.084	-	0.533
Озон	O ₃	0.100	450	0.073	-	0.047

Өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 2023 оны 6 дугаар сард Улаанбаатар хотын агаар дахь хүхэрлэг хийн дундаж агууламж 0.016 мг/м³ (3.0%), PM 2.5 тоосонцорын дундаж агууламж 0.013 мг/м³ (23.7%)-ээр, азотын давхар ислийн дундаж агууламж 0.028 мг/м³ (34.1%)-ээр бага байсан бол PM 10 тоосонцрын дундаж агууламж 0.050 мг/м³ (10.0%)-ээр тус тус их байна.

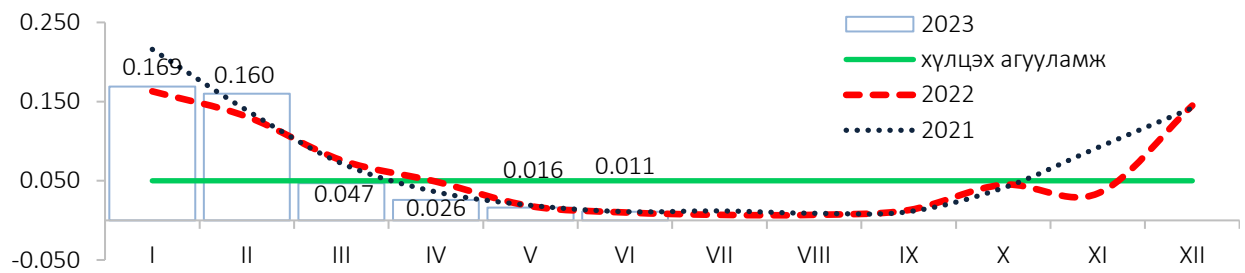
ХҮСНЭГТ 6. УЛААНБААТАР ХОТЫН АГААР ДАХЬ БОХИРДУУЛАХ БОДИСЫН АГУУЛАМЖ АГААРЫН ЧАНАРЫН СТАНДАРТ ХҮЛЦЭХ АГУУЛАМЖААС ДАВСАН ТОХИОЛДЛЫН ТОО, СТАНЦ, 2023 ОНЫ VI САРД

Станцын байршил	Хүхэрлэг хий (SO ₂)	Азотын давхар исэл (NO ₂)	Нүүрс төрөгчийн дутуу исэл (CO)	Тоос (PM ₁₀)	Тоос (PM _{2.5})
Нийт	17	100	-	181	3
Мишээл экспо	-	-	-	3	-
Баруун 4 зам	-	93	-	3	-
Тахилт	-	-	-	13	3
13-р хороолол	-	-	-	10	-
100-н айл	-	-	-	24	-
Цахилгаан станц	-	4	-	50	-
Ургах наран хороолол	-	-	-	10	-
Хайлааст	-	-	-	-	-
5-н буудал	-	-	-	-	-
Богд хааны ордон музей	-	-	-	-	-
Нисэх	-	-	-	-	-
Толгойт	-	-	-	-	-
Зурагт	-	3	-	-	-
Амгалан	17	-	-	-	-
Баянхошуу	-	-	-	68	-

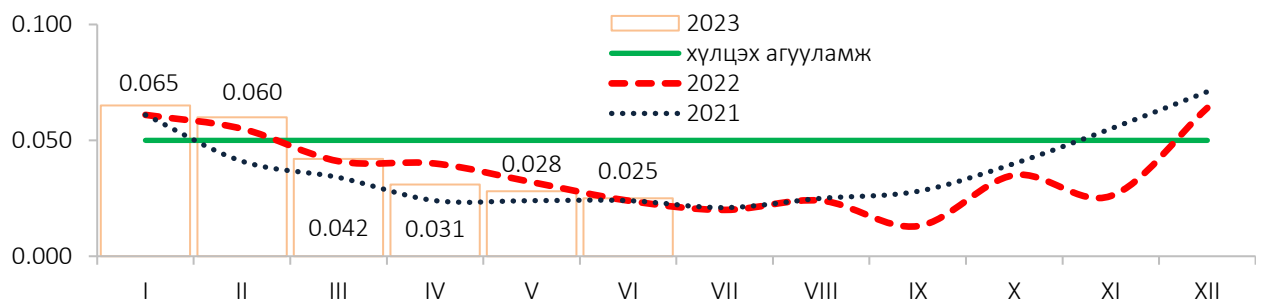
³ Эх үүсвэр: Цаг уур, орчны шинжилгээний газар

⁴ 8 цагийн дундаж

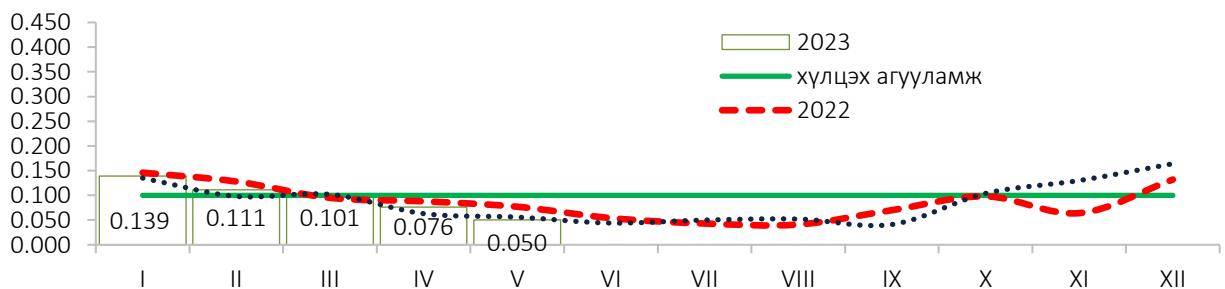
ЗУРАГ 4. УЛААНБААТАР⁵ ХОТЫН АГААР ДАХЬ ХҮХЭРЛЭГ ХИЙН АГУУЛАМЖ, 13 СТАНЦЫН ДУНДАЖ, МГ/М³

ЗУРАГ 5. УЛААНБААТАР³ ХОТЫН АГААР ДАХЬ АЗОТЫН ДАВХАР ИСЛИЙН АГУУЛАМЖ, 10 СТАНЦЫН ДУНДАЖ, МГ/М³

ЗУРАГ 6. УЛААНБААТАР³ ХОТЫН АГААР ДАХЬ 10 МИКРОНООС БАГА ХЭМЖЭЭТЭЙ ТООСНЫ АГУУЛАМЖ, 15 СТАНЦЫН ДУНДАЖ, МГ/М³

Туул голын усны бохирдол:

Байгаль орчны хэмжил зүйн төв лабораторийн 2023 оны 06 дугаар сарын 07-08-ны өдөр хийсэн хэмжилтээр Туул голын усны найрлага Туул-Налайх харуул цэгийн орчимд хэвийн, Туул-Сонгино доод харуул цэгийн орчимд биохимийн хэрэгцээт хүчилтөрөгч 26.6 дахин, нитритийн нэгдэл 42.0 дахин, амоны азот 45.6 дахин, эрдэс фосфор 12 дахин хүлцэх хэмжээнээс давж Туул голын ус бохирдолтой хэвээр байна.

Хүснэгт 7. Нийслэлийн гадаргын усны найрлага, мг/м³, VI сард⁶

Үзүүлэлт		Стандарт хэмжээ	“Туул-Налайх” харуул цэг		“Туул-Сонгино доод” харуул цэг	
			Хэмжээ	Бодисын хэтрэлт	Хэмжээ	Бодисын хэтрэлт
Хүчилтөрөгч	O ₂	≥6	8.69	Хэвийн	6.55	Хэвийн
Биохимийн хэрэгцээт хүчилтөрөгч	BXX ₅	≤ 3	1.8	Хэвийн	8.0	26.6 дахин
Нитритийн нэгдэл	NO ₂	≤ 0.02	0.002	Хэвийн	0.084	42.0 дахин
Амоны азот	NH ₄	≤0.5	0.11	Хэвийн	2.28	45.6 дахин
Эрдэс фосфор	P	≤0.1	-	Хэвийн	0.120	12 дахин

⁵ Багануур, Багахангай, Налайх дүүрэгт агаарын бохирдол хэмжих харуул цэг байхгүй.

⁶ Эх үүсвэр: Байгаль орчны хэмжил зүйн төв лаборатори

ХҮСНЭГТ 8. УЛААНБААТАР ХОТЫН АГААР ДАХЬ БОХИРДУУЛАГЧ БОДИСЫН ХОНОГИЙН ДУНДАЖ АГУУЛАМЖ, МГ/М³, VI САРД

Агаарын бохирдлын үзүүлэлт		Мишээл Экспо төв	Баруун 4 зам	Тахилт	13-р хороолол	100-н айл	Цахилгаан станц	Ургах наран хороолол	Хайлааст	5-н буудал	Богд хааны ордон музей	Нисэх	Толгойт	Зурагт	Амгалан	Баянхошуу
Хүхэрлэг хий SO ₂	Дундаж	0.009	0.008	0.014	0.005	0.004	0.007	0.006	0.009	0.006	0.007	0.016	0.012	0.019	0.036	-
	Хамгийн их	0.018	0.015	0.035	0.009	0.011	0.017	0.02	0.02	0.043	0.023	0.041	0.026	0.033	0.056	-
	XXX*-с давсан хувь	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	17	-
	Хэмжилтийн тоо	30	30	30	29	30	26	30	30	29	30	29	29	29	29	-
Азотын давхар исэл NO ₂	Дундаж	-	0.071	0.023	0.024	0.011	0.032	0.019	0.012	0.012	0.024	0.019	0.015	0.028	0.029	-
	Хамгийн их	-	0.099	0.037	0.043	0.024	0.052	0.028	0.015	0.022	0.035	0.031	0.026	0.056	0.039	-
	XXX*-с давсан хувь	-	93	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	3	0	-
	Хэмжилтийн тоо	-	30	30	29	29	26	30	29	26	20	30	29	30	29	-
Нүүрс төрөгчийн дутуу исэл, CO**	Дундаж	0.287	0.516	0.422	0.251	0.411	0.336	0.172	0.261	-	0.366	0.223	0.322	0.412	0.311	-
	Хамгийн их	0.804	0.852	1.906	0.618	0.781	1.451	0.641	1.115	-	0.543	0.591	1.311	2.084	0.626	-
	XXX*-с давсан хувь	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0	-
	Хэмжилтийн тоо	88	86	90	90	90	78	54	90	-	90	86	88	87	86	-
Тоос PM ₁₀	Дундаж	0.054	0.055	0.064	0.062	0.087	0.11	0.061	0.035	0.041	0.017	0.024	-	0.007	0.055	0.136
	Хамгийн их	0.148	0.109	0.151	0.14	0.241	0.234	0.135	0.074	0.064	0.04	0.046	-	0.02	0.09	0.331
	XXX*-с давсан хувь	3	3	13	10	24	50	10	0	0	0	0	-	0	0	68
	Хэмжилтийн тоо	30	30	30	30	17	26	30	14	16	29	30	-	29	30	25
Тоос PM _{2.5}	Дундаж	-	0.013	0.016	0.01	-	-	-	0.007	0.029	0.004	0.01	-	0.004	0.014	0.012
	Хамгийн их	-	0.019	0.063	0.019	-	-	-	0.021	0.046	0.016	0.021	-	0.014	0.023	0.026
	XXX*-с давсан хувь	-	0	3	0	-	-	-	0	0	0	0	-	0	0	0
	Хэмжилтийн тоо	-	30	29	30	-	-	-	30	16	29	30	-	29	30	14
Озон O ₃ **	Дундаж	0.029	-	0.002	0.033	0.039	-	0.033	-	-	-	-	-	-	-	-
	Хамгийн их	0.048	-	0.006	0.062	0.073	-	0.057	-	-	-	-	-	-	-	-
	XXX*-с давсан хувь	0	-	0	0	0	-	0	-	-	-	-	-	-	-	-
	Хэмжилтийн тоо	90	-	90	90	90	-	90	-	-	-	-	-	-	-	-

* Хүлцэх хэм хэмжээ,

**CO, O₃-ийн хэмжилтийг 8 цагийн дунджаар тооцсон

Байгаль орчны зөрчил:

Нийслэлийн хэмжээнд 2023 оны эхний 6 сард байгаль орчныг хамгаалах хууль, тогтоомжийг зөрчсөн 109 зөрчлийг илрүүлжээ. Илрүүлсэн нийт зөрчлийн 66.0 хувийг ан амьтны зөрчил, 6.4 хувийг ойн зөрчил, 11.0 хувийг усны зөрчил, 9.2 хувийг газрын хэвлий, ашигт малтмал, уул уурхайн 0.9 хувийг ургамал, хөрсний бохирдлийн зөрчил, 6.5 хувийг бусад зөрчил тус тус эзэлж байна. Илрүүлсэн нийт зөрчилд 207.2 сая төгрөгийн торгууль ногдуулсан байна.

ХҮСНЭГТ 9. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ЗӨРЧИЛ, ТӨРЛӨӨР, 2023 ОНЫ ЭХНИЙ 6 САРД⁷

Илрүүлсэн зөрчил, төрлөөр	2022			2023		
	Үзлэг шалгалт	Илрүүлсэн зөрчил	Торгууль (сая төгрөг)	Үзлэг шалгалт	Илрүүлсэн зөрчил	Торгууль (сая төгрөг)
Бүгд	141	141	225.6	109	109	207.2
Ой	-	-	-	7	7	12.6
Ан, амьтан	15	15	10.1	72	72	106.0
Газрын	66	66	160.3	-	-	-
Ус	3	3	4.5	12	12	27.9
Ургамал, хөрсний бохирдол	-	-	-	1	1	0.2
Агаар, химийн хорт бодис	5	5	15.0	-	-	-
Газрын хэвлий, ашигт малтмал, уул уурхай	23	23	27.5	10	10	55.7
Геодези зураг зүй, кадастр	24	24	5.9	-	-	-
Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ	3	3	2.0	-	-	-
Бусад	2	2	0.3	7	7	4.8

Эх үүсвэр: Нийслэлийн байгаль орчны газрын хяналтын хэлтэс

АЮУЛТ ҮЗЭГДЭЛ, ОСОЛ

Нийслэл хотын нутаг дэвсгэрт 2023 оны 6 дугаар сард 111 гамшиг бүртгэгдсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 32(12.3%) өссөн байна. Хүний үйл ажиллагаатай холбоотой бусад төрлийн 111 осол бүртгэгджээ. Гамшгийн улмаас 23 хүн амь насаа алдаж, 311 хүнийг аварч, гамшгийн уршгийг арилгах ажилд нийт 3.38 сая төгрөг зарцуулжээ.

ХҮСНЭГТ 10. ГАЛ ТҮЙМРИЙН ТОО, ДҮҮРГЭЭР, ЖИЛ БҮРИЙН VI САРД

Дүүрэг	2018	2019	2020	2021	2022	2023	$\frac{2023}{2022}$ %
Нийслэлийн дүн	877	1 258	864	617	1 111	914	44.0
Багануур	10	16	13	11	17	13	23.5
Багахангай	2	5	3	-	3	2	33.3
Баянгол	127	146	101	68	107	101	5.6
Баянзүрх	232	306	194	150	295	216	26.7
Налайх	28	26	23	18	29	29	0.0
Сонгинохайрхан	208	327	231	149	296	228	22.9
Сүхбаатар	118	168	120	81	136	136	0.0
Хан-Уул	92	115	83	67	128	95	25.7
Чингэлтэй	108	149	96	73	100	94	6.0

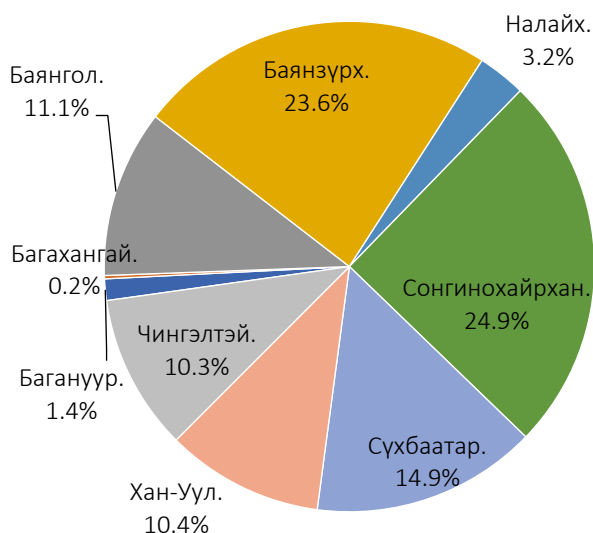
Нийслэл хотод 2023 оны 6 дугаар сард ахуйн 914 гал түймэр гарч өмнөх оны мөн үеэс 17.7 хувиар бууржээ. Гал түймрийн улмаас 11 хүн амь насаа алдаж, 15 хүн түлэгдэж гэмтсэн

⁷ Эх үүсвэр Нийслэлийн Байгаль орчны газрын хяналтын хэлтэс

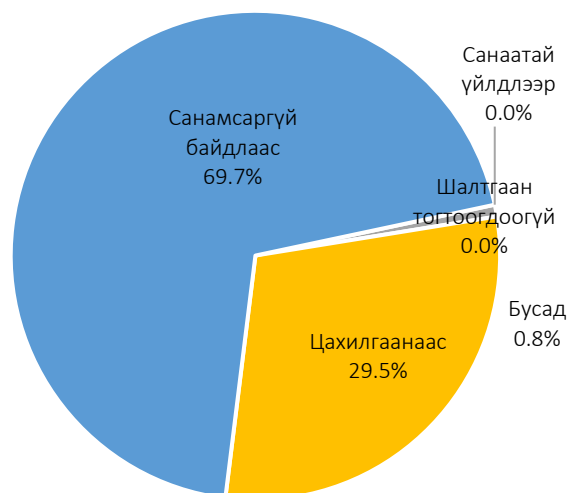
байна. Худал дуудлагын тоо 10 бүртгэгдсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 1(11.1%)-аар өссөн байна.

Гал түймрийн аюулаас 1312 хүн, 294 байшин барилга, 115.3 тэрбум төгрөгийн эд хөрөнгийг аварсан байна. Гал түймрийг гарсан шалтгаанаар нь ангилбал цахилгаанаас 286, санамсаргүй байдлаас 618, бусад шалтгаанаар 10 гал түймэр гарчээ.

ЗУРАГ 7. ГАЛ ТҮЙМЭР, БАЙРШЛААР

ЗУРАГ 8. ГАЛ ТҮЙМЭР, ШАЛТГААНААР

Гал түймэрт 599 гэр, орон сууц, 19 барилга байгууламж, тоног төхөөрөмж, 61 машин техник, бусад төрлийн 231 объект өртжээ. Гал түймэрт иргэний хувийн өмчийн 673, төрийн өмчийн 177, хувийн аж ахуйн нэгж, байгууллагын өмчийн 65 объект өртөж, нийт 3355.0 сая төгрөгийн хохирол учирсан байна.

Нийслэлийн Онцгой байдлын газраас 2023 оны 6 дугаар сард 206 барилгын зураг төсөл, мөн ашиглалтад хүлээн авч буй 268 барилгад хяналт тавьж ажиллажээ. Түүнчлэн 74325 айл өрх, 3556 объектод үзлэг шалгалт хийж, 13198 галын зөрчил илрүүлж, байгууллага, албан тушаалтан, иргэнд 981 заавал биелүүлэх албан шаардлага, 1638 мэдэгдэл хүргүүлж, 115.3 сая төгрөгийн торгууль ногдуулсан байна.

Ойлголт, тодорхойлолт

Агаарын бохирдол: Агаар мандалд нэг буюу хэд хэдэн химийн бодис дагнасан буюу хавсарсан байдлаар хүн, амьтан, ургамлын аймгийн амьдрал, ахуйн нөхцөл, үйл ажиллагаанд сөрөг нөлөөлөл үзүүлж, стандартаар тогтоосон хүлцэх хэм хэмжээнээс давсан агаар дахь бохирдуулах бодис тодорхой хугацаагаар байхыг ойлгоно.

Аюулт үзэгдэл: Хүчтэй цасан болон шороон шуурга, ган, зуд, үер, газар хөдлөлт, цөлжилт болох, гал түймэр, хүн, мал, амьтны болон ургамлын гоц халдварт өвчин гарах, хортон мэрэгчид тархах зэргийг ойлгоно.

Гамшиг: Аюулт үзэгдэл, техникийн холбогдолтой осол, алан хядах ажиллагаа, дэлбэрэлтийн улмаас олон хүний эрүүл мэнд, амь нас хохирох, мал, амьтан олноор хорогдох, эд хөрөнгө, хүрээлэн байгаа орчинд улс, орон нутгийн дотоод нөөц боломжоос давсан хохирол учрахыг ойлгоно.

Зөвшөөрөгдөх түвшин: Хүний эрүүл мэндэд сөрөг нөлөө үзүүлэхгүй байх агаар дахь физикийн бохирдуулагчийн зөвшөөрөгдөх түвшинг ойлгоно.

Хүлцэх агууламж: Хүний эрүүл мэндэд сөрөг нөлөө үзүүлэхгүй байх агаар дахь химийн бохирдуулагчийн зөвшөөрөгдөх хэмжээг ойлгоно.

ХЭРЭГЛЭЭНИЙ ҮНИЙН ИНДЕКС (2023 оны 06 дугаар сар)

МОНГОЛЫН
УЛАСЫН
СТАТИСТИКА
ТАВИА

Ерөнхий индекс

1.1

Амралт, чөлөөт цаг, соёлын бараа,
үйлчилгээ

- 0.2

Тээвэр

0.2

Орон сууц, ус, цахилгаан, хийн болон
бусад түлш

0.4

Гэр ахуйн тавилга, Гэр ахуйн бараа

0.6

Хувьцас, бөс бараа, гутал

0.7

Эм тариа, Эмнэлэгийн үйлчилгээ

0.8

Бусад бараа, үйлчилгээ

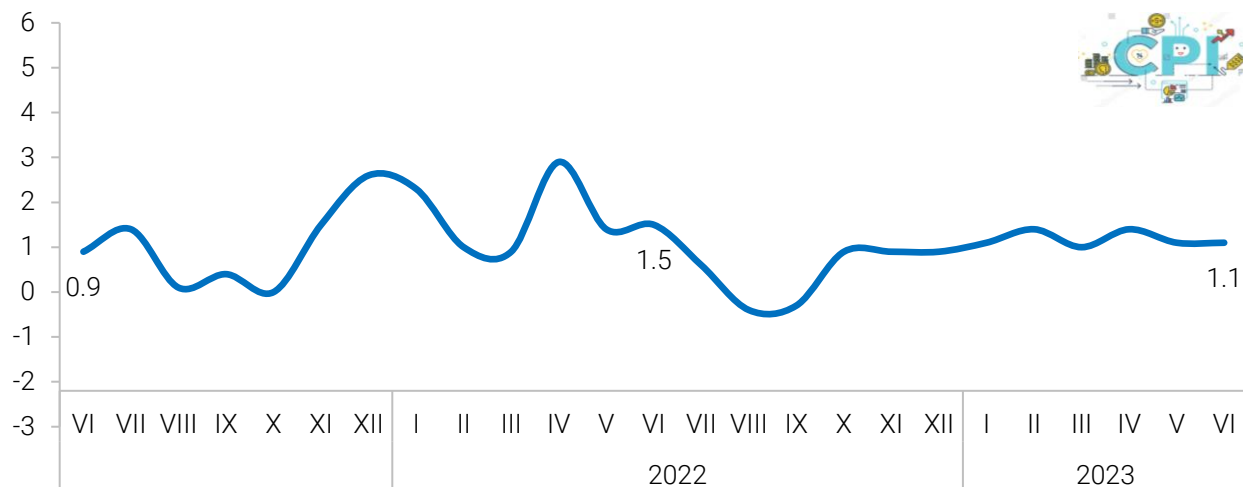
2.0

Хүнсний бараа, согтууруулах бус ундаа

2.8

Хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнийн индекс өмнөх оны мөн үеэс 10.4 хувиар өслөө. 2023 оны 06 дугаар сарын хэрэглээний үнийн индекс 2022 оны жилийн эцэстэй харьцуулахад 7.5 хувь, өмнөх сартай харьцуулахад 1.1 хувиар өссөн байна.

ЗУРАГ 10 . ХЭРЭГЛЭЭНИЙ ҮНИЙН ИНДЕКС

Хэрэглээний үнийн индекс 2023 оны 06 дугаар сарыг өмнөх оны жилийн эцэстэй харьцуулахад 7.5 хувиар өсөхөд хүнсний бараа, согтууруулах бус ундаа бүлгийн үнэ 19.3 хувь, согтууруулах ундаа, тамхи, мансууруулах бодис бүлгийн үнэ 1.5 хувь, хувцас, бөс бараа, гутал бүлгийн үнэ 4.0 хувь, орон сууц, ус, цахилгаан, хийн болон бусад түлш бүлгийн үнэ 2.8 хувь, гэр ахуйн тавилга, гэр ахуйн бараа бүлгийн үнэ 4.7 хувь, эм тариа, эмнэлгийн үйлчилгээний бүлгийн үнэ 3.7 хувь, тээврийн бүлгийн үнэ 0.2 хувь, холбооны хэрэгсэл, шуудангийн үйлчилгээ бүлгийн үнэ 0.5 хувь, амралт, чөлөөт цаг, соёлын бараа, үйлчилгээ бүлгийн үнэ 1.2 хувь, Боловсролын үйлчилгээ бүлгийн үнэ 0 хувь, зочид буудал, нийтийн хоол, дотуур байрны үйлчилгээ бүлгийн үнэ 12.6 хувь, Даатгал, санхүүгийн үйлчилгээ бүлгийн үнэ 2.8 хувь, бусад бараа, үйлчилгээний бүлгийн үнэ 11.9 хувиар тус тус өссөн нь нөлөөлсөн байна.

ХҮСНЭГТ 12. ХЭРЭГЛЭЭНИЙ ҮНИЙН ИНДЕКС, барааны бүлгээр

Бараа, үйлчилгээний бүлгийн нэр	2022-VI 2021-VI	2023-VI 2022-VI	2023-VI 2022-XII	2023-IV 2023-V
Ерөнхий индекс	116.9	110.4	107.5	101.1
Хүнсний бараа, согтууруулах бус ундаа	121.2	116.8	119.3	102.8
Согтууруулах ундаа, тамхи, мансууруулах бодис	109.7	107.5	101.5	100.1
Хувцас, бөс бараа, гутал	115.6	114.1	104.0	100.7
Орон сууц, ус, цахилгаан, хийн болон бусад түлш	111.0	107.5	102.8	100.4
Гэр ахуйн тавилга, гэр ахуйн бараа	115.8	110.1	104.7	100.6
Эм тариа, эмнэлгийн үйлчилгээ	117.8	105.9	103.7	100.8
Тээвэр	126.5	101.0	100.2	100.2
Холбооны хэрэгсэл, шуудангийн үйлчилгээ	105.6	102.3	100.5	100.0
Амралт, чөлөөт цаг, соёлын бараа, үйлчилгээ	104.4	106.3	101.2	99.8
Боловсролын үйлчилгээ	105.9	110.7	100.0	100.0
Зочид буудал, нийтийн хоол, дотуур байрны үйлчилгээ	115.1	115.9	112.6	100.0
Даатгал, Санхүүгийн үйлчилгээ		102.9	102.8	100.0
Бусад бараа, үйлчилгээ	119.2	125.8	111.9	102.0

2023 оны 06 дугаар сард үнийн ажиглалт хийхээр хэрэглээний сагсанд сонгогдсон 404 нэрийн бараа, үйлчилгээний 25 хувийн үнэ өсөж, 8 хувийн үнэ буурч, 66 хувийн бараа үйлчилгээний үнэ өмнөх сартай харьцуулахад тогтвортой байв.

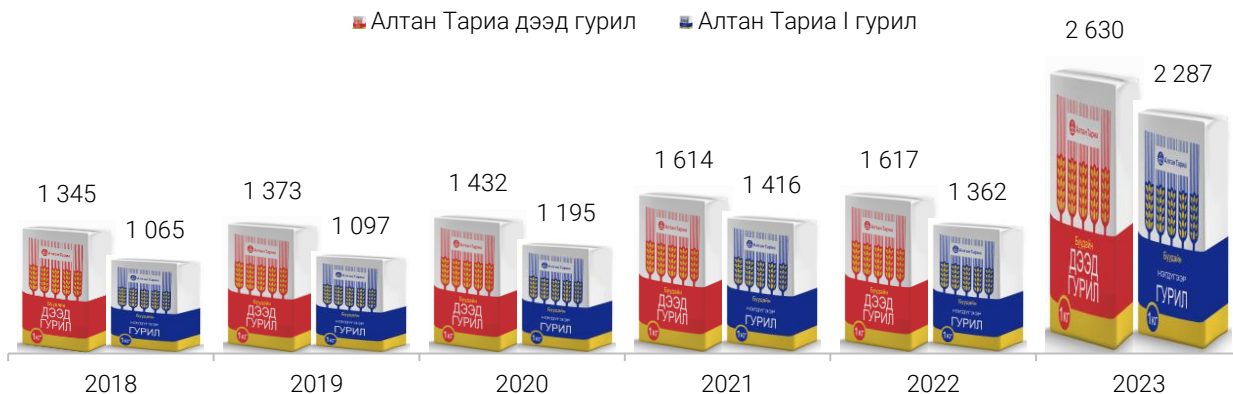
ХҮСНЭГТ 13. УЛААНБААТАР ХОТЫН ХЭРЭГЛЭЭНИЙ ҮНИЙН САРЫН ИНДЕКС, /**зөрөг**, **сөрөг**/

Бараа, үйлчилгээний бүлэг	Үнийн өөрчлөлт хувь	Дэд бүлэг, зарим барааны үнийн өөрчлөлт
Хүнсний бараа, согтууруулах бус ундаа	2.8	Энэ бүлгийн үнийн өсөлтөд талх, гурил, будааны үнэ 0.8 хувиар, Мах, махан бүтээгдэхүүний үнэ 6.8 хувиар, Загас, загасан бүтээгдэхүүний үнэ 0.1 хувиар, Саахар, жимсний чанамал, зөгийн бал, чихэр, шоколадний үнэ 1.4 хувь, хүнсний ногооны үнэ 3.9 хувиар, Бэлэн хоол, хүнсний бусад бүтээгдэхүүний үнэ 0.5 хувиар г.м өссөн нь тус тус нөлөөлөв.
Согтууруулах ундаа, Тамхи, мансууруулах бодис	0.1	Энэ бүлгийн үнийн өсөлтөд Архи, спиртын үнэ 0.3 хувиар, дарсний үнэ 0.1 хувиар, шар айрагийн үнэ 0.7 хувиар өссөн нь тус тус нөлөөлөв.
Хувьцас, бөс бараа, гутал	0.7	Энэ бүлгийн үнийн өсөлтөд Хөвөн, бөс барааны үнэ 1.7 хувиар, Бүх төрлийн хувьцасны үнэ 1.0 хувиар тус тус нөлөөлөв.
Орон сууц, ус, цахилгаан, хийн болон бусад түлш	0.4	Энэ бүлгийн үнийн өсөлтөд Орон сууцны техникийн болон засвар үйлчилгээний үнэ 1.8 хувиар өссөн нь нөлөөлөв.
Гэр ахуйн тавилга, гэр ахуйн бараа	0.6	Энэ бүлгийн үнийн өсөлтөд Гэр ахуйн цэвэрлэгээний болон бусад жижиг бараа, гэрийн үйлчилгээний үнэ 1.9 хувиар, Гэр ахуй, цэцэрлэгийн зориулалттай хөдөлмөрийн багаж хэрэгсэлийн үнэ 1.2 хувиар өссөн нь нөлөөлөв.
Эм тариа, Эмнэлэгийн хэрэгсэл	0.8	Энэ бүлгийн үнийн өсөлтөд эм тарианы үнэ 1.4 хувиар, Эрүүл мэндийн бусад барааны үнэ 0.5 хувиар өссөн нь нөлөөлөв.
Тээвэр	0.2	Энэ бүлгийн үнийн бууралтад хувийн тээврийн хэрэгслийн засвар, үйлчилгээний үнэ 0.5 хувиар нөлөөлөв.
Амралт, чөлөөт цаг, соёлын бараа, бараа үйлчилгээ	0.2	Энэ бүлгийн өсөлтөд бусад тоглоомны үнэ 4.6 хувиар буурсан нь нөлөөлөв.
Бусад бараа, үйлчилгээ	2.0	Энэ бүлгийн үнийн өсөлтөд хувь хүнд хандсан үйлчилгээний үнэ 2.2 хувиар, Хувь хүний эд зүйл, хэрэгсэлийн үнэ 0.6 хувиар өссөн нь нөлөөлжээ.

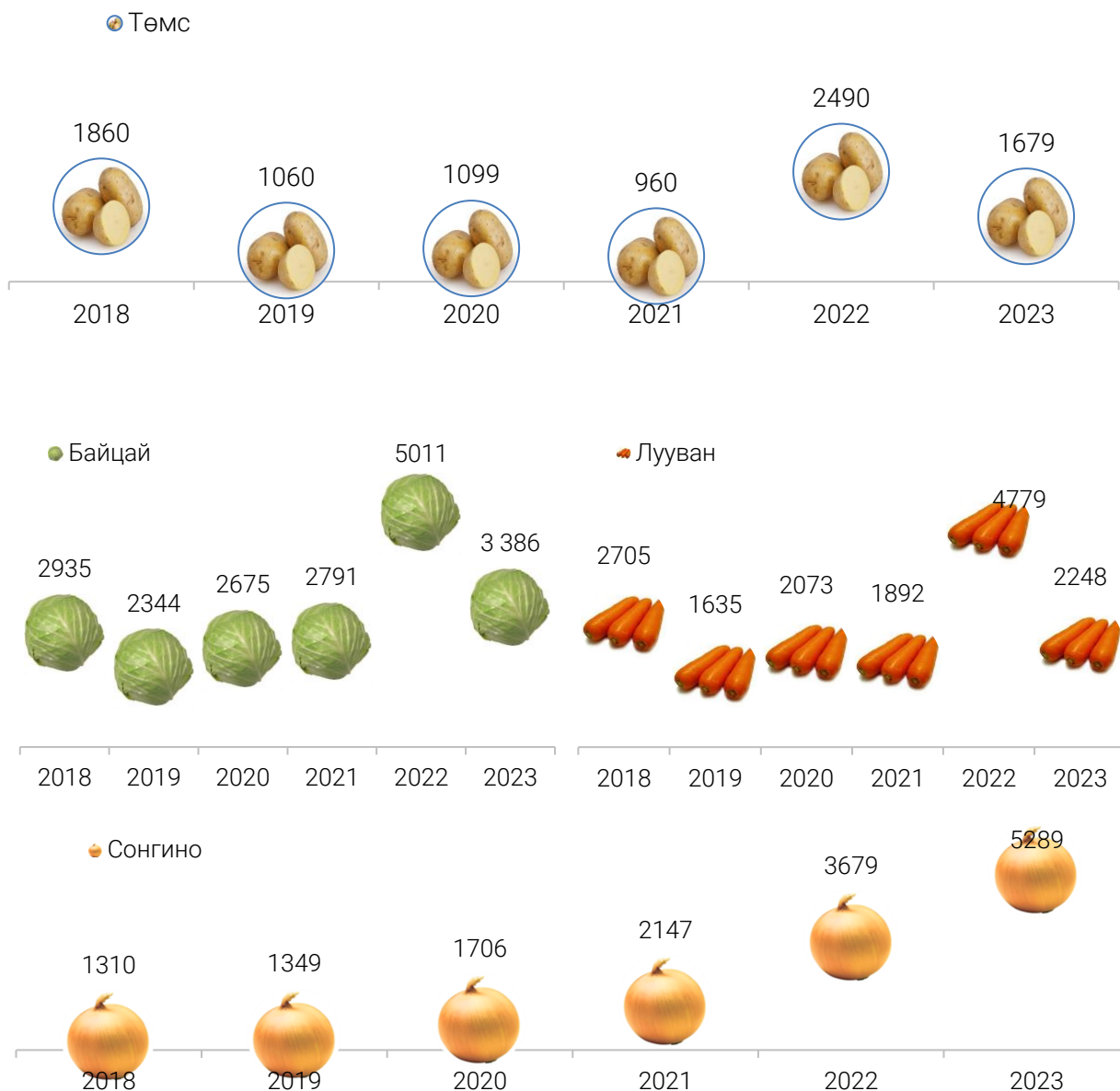
ЗУРАГ 11. НЭГ ШИРХЭГ ТАЛХНЫ ДУНДАЖ ҮНЭ, жил бүрийн VI сард, төгрөг

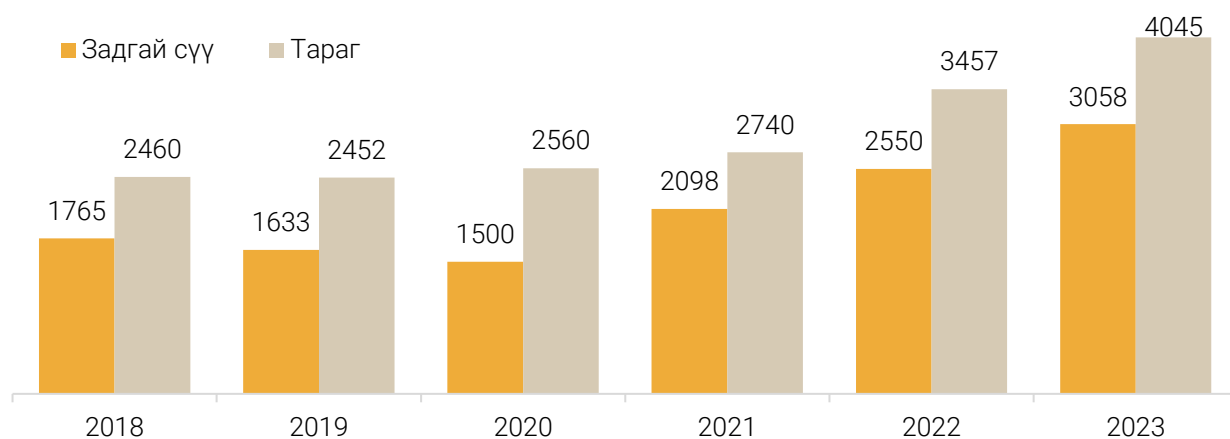
ЗУРАГ 12. НЭГ КИЛОГРАММ САВЛАСАН ГУРИЛЫН ДУНДАЖ ҮНЭ, жил бүрийн VI сард, төгрөг

ЗУРАГ 13. НЭГ КИЛОГРАММ ХҮНСНИЙ НОГООНЫ ДУНДАЖ ҮНЭ, жил бүрийн VI сард, төгрөг

ЗУРАГ 14. НЭГ ЛИТР СҮҮ, ТАРАГИЙН ДУНДАЖ ҮНЭ, жил бүрийн VI сард, төгрөг

2023 оны 06 дугаар сард хүнсний зах, супермаркет, бөөний төвүүдэд жижиглэн худалдаалагдаж буй хонины ястай махны үнэ өмнөх сартай харьцуулахад 7.8 хувиар, үхрийн ястай мах 8.6 хувиар тус тус өссөн байна.

ХҮСНЭГТ 14 . НЭГ КИЛОГРАММ МАХНЫ ЖИЖИГЛЭН ХУДАЛДАХ ДУНДАЖ ҮНЭ, төгрөг

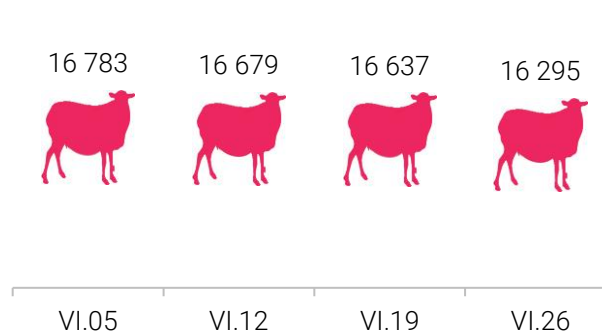
Үхрийн ястай мах

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
2016	6 165	6 875	7 105	8 170	8 495	7 930	6 950	6 865	6 120	5 235	5 495	5 580
2017	6 775	7 405	7 785	7 985	8 230	7 905	7 725	7 375	7 250	6 945	6 710	6 505
2018	6 615	7 110	7 740	8 365	8 465	8 735	9 085	8 225	7 780	7 845	8 005	8 305
2019	8 875	8 925	9 390	9 635	10 960	11 700	12 280	11 540	11 375	10 950	10 090	9 755
2020	10 535	11 415	11 665	11 735	11 940	12 640	12 760	11 760	11 235	10 855	11 075	11 210
2021	11 615	12 605	12 670	13 850	13 960	14 770	14 800	13 700	13 420	13 280	13 345	13 495
2022	14 060	14 235	14 260	14 530	15 390	15 390	15 120	14 240	13 730	13 590	13 275	13 395
2023	13 520	14 245	14 955	16 750	18 493	20 100						

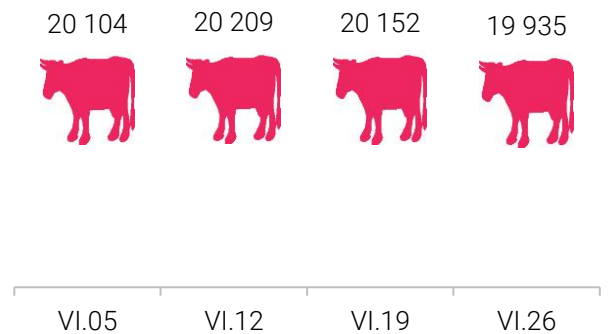
Хонины ястай мах

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
2016	4 625	5 495	5 970	6 935	6 945	6 525	5 780	5 605	4 940	4 250	3 945	4 390
2017	5 650	6 030	6 675	7 080	7 235	6 700	6 575	6 395	6 210	5 760	5 380	5 140
2018	5 240	5 945	6 560	7 290	7 490	7 515	7 535	6 980	6 415	6 440	6 690	6 695
2019	7 170	7 340	7 945	8 710	9 820	10 430	10 045	9 700	9 640	9 095	7 710	7 635
2020	8 705	9 600	9 765	9 835	10 125	10 385	10 650	9 870	9 170	8 715	8 635	8 580
2021	9 040	10 460	10 705	12 320	12 390	12 695	12 440	11 380	10 975	11 005	10 775	10 805
2022	11 485	12 295	12 585	12 620	12 705	12 805	12 360	11 530	11 025	10 270	9 870	9 920
2023	10 440	11 350	12 680	14 065	15 396	16 598						

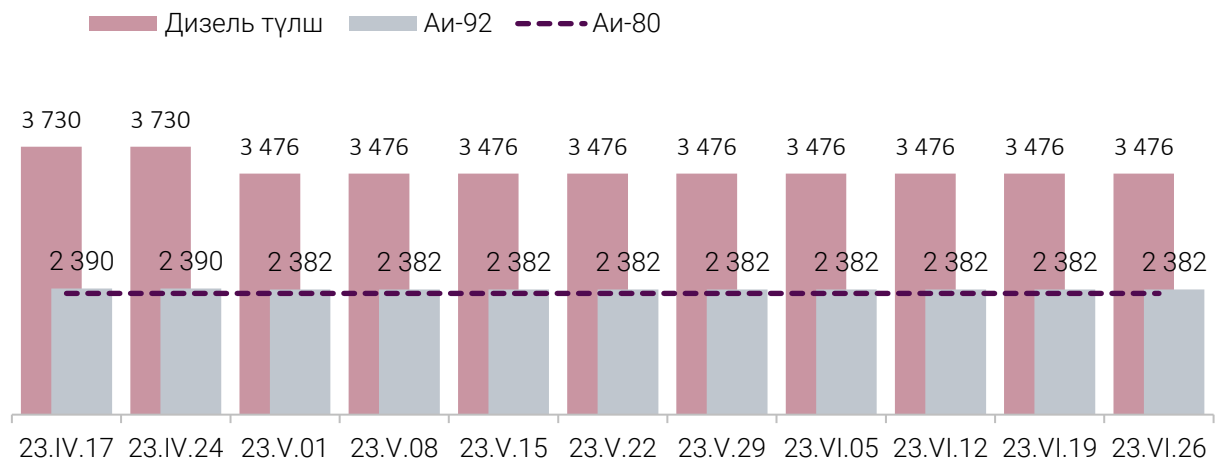
ЗУРАГ 15. НЭГ КГ ХОНИНЫ МАХНЫ ДУНДАЖ ҮНЭ, төгрөг

ЗУРАГ 16. НЭГ КГ ҮХРИЙН МАХНЫ ДУНДАЖ ҮНЭ, төгрөг

ЗУРАГ 17. НЭГ ЛИТР ШАТАХУУНЫ ҮНЭ, өөрчлөлт орсон өдрөөр

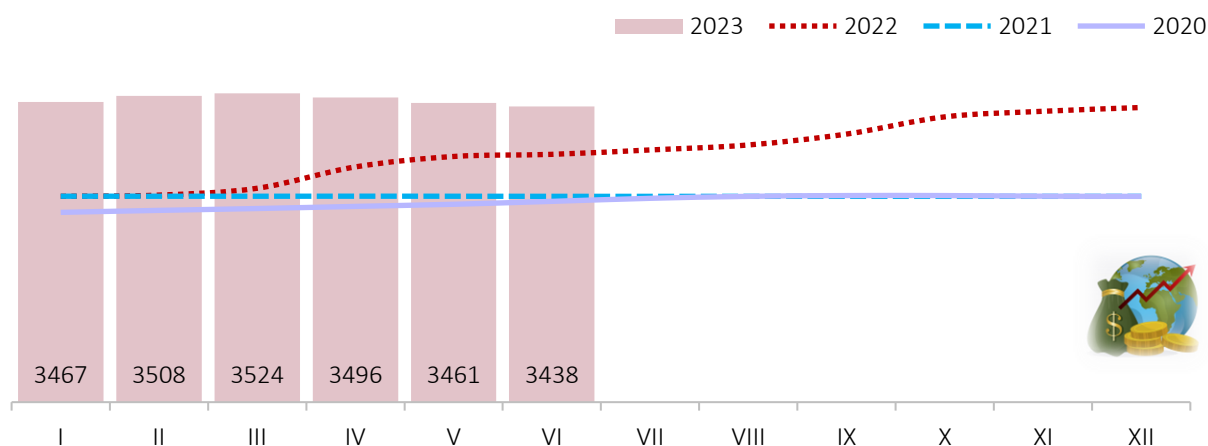
ХҮСНЭГТ 15 . ТҮЛШНИЙ ҮНЭ, төгрөг

Байршил	2021.VI.30			2022.VI.27			2023.VI.26		
	Түлшний мод шуудай (6-7 кг)		Сайжруулсан түлш 25 кг Хар мод	Түлшний мод шуудай (6-7 кг)		Сайжруулсан түлш 25 кг Нарс мод	Түлшний мод шуудай (6-7 кг)		Сайжруулсан түлш 25 кг
	Хар мод	Нарс мод		Нарс мод	Хар мод		Хар мод	Нарс мод	
Чингэлтэй	5 000	5 000	3 750	5 000	5 000	3 750	6 500	6 000	3 750
Сүхбаатар	4 000	4 000	3 750	5 000	6 000	3 750	7 000	6 000	3 750
Цайз зах	4 000	4 000	3 750	6 000	5 500	3 750	6 500	6 000	3 750
Хангай зах	4 000	3 500	3 750	5 000	5 000	3 750	6 000	5 500	3 750
Дундаж үнэ	4 250	4 125	3 750	5 250	5 375	3 750	6 500	5 875	3 750

ХҮСНЭГТ 16 . НЭГ ЛИТР ШАТАХУУНЫ ҮНЭ, төгрөг

ШТС	2022.VI.27					2023.V.29				
	Аи 95	Аи 80	Аи 92	Дизель түлш	Газ	Аи 95	Аи 80	Аи 92	Дизель түлш	Газ
Жаст Ойл					-			2 350	3 420	-
Петровис	3 910	2 370	2 390	3 730	-	3 710	2 370	2 390	3 490	-
Магнай трейд	3 910	-	2 390	3 730	-	3 710	-	2 390	3 490	-
Сод монгол	3 910	-	2 385	3 730	-	3 710	2 315	2 390	3 490	-
Шунхлай	3 910	-	2 390	3 730	-	3 710	2 350	2 390	3 490	-
Юнигаз	-	-	-	-	1 690	-	-	-	-	1 790
Дундаж үнэ	3 910	2 370	2 389	3 730	1 690	3 710	2 345	2 382	3 476	1 790

ЗУРАГ 18. АМ.ДОЛЛАРЫН ХАНШИЙН САРЫН ДУНДАЖ ХӨДӨЛГӨӨН, төгрөг⁸

⁸ Мэдээллийн эх сурвалж: Монголбанкны статистикийн мэдээлэл

ХҮСНЭГТ 17 . ХҮНСНИЙ БАРААНЫ ДУНДАЖ ҮНИЙН ЗЭРЭГЦҮҮЛЭЛТ, 2023 оны IV-VI сар

№	Бүтээгдэхүүний нэр		хэмжих нэгж	2023 IV.03	2023 IV.10	2023 IV.17	2023 IV.24	2023 V.01	2023 V.08	2023 V.15	2023 V.22	2023 V.29	2023 VI.05	2023 VI.12	2023 VI.19	2023 VI.26	22.VI.19 23.VI.26	
1	"Алтан тариа" гурил	дээд	кг	2 457	2 461	2 461	2 461	2 461	2 461	2 457	2 461	2 461	2 461	2 461	2 461	2 580	104.8	
		1-р зэрэг	кг	2 093	2 101	2 101	2 101	2 101	2 101	2 103	2 101	2 101	2 101	2 101	2 101	2 101	2 225	105.9
2	"Алтан тариа" савласан гурил	дээдийн дээд	кг	3 432	3 432	3 432	3 432	3 432	3 430	3 430	3 432	3 432	3 432	3 432	3 432	3 561	103.7	
		дээд	кг	2 604	2 604	2 604	2 604	2 604	2 602	2 602	2 604	2 604	2 604	2 604	2 604	2 604	2 708	104.0
		1-р зэрэг	кг	2 252	2 252	2 252	2 252	2 252	2 233	2 233	2 233	2 252	2 252	2 252	2 252	2 252	2 391	106.2
		2-р зэрэг	кг	1 470	1 487	1 487	1 487	1 487	1 468	1 468	1 468	1 487	1 487	1 487	1 487	1 487	1 584	106.6
3	Сүү	Сүү ХК 1л	литр	4 429	4 429	4 429	4 429	4 429	4 434	4 434	4 429	4 429	4 429	4 429	4 429	4 429	4 429	100.0
		Сүү ХК 0.5л	литр	2 245	2 245	2 245	2 245	2 245	2 232	2 232	2 245	2 245	2 245	2 245	2 245	2 245	2 245	100.0
		Задгай	литр	3 293	3 240	3 240	3 240	3 240	3 240	3 240	3 240	3 193	3 193	3 193	3 193	2 949	2 898	98.3
4	Тараг, Цөцгийтэй	литр	4 045	4 045	4 045	4 045	4 045	4 045	4 049	4 045	4 045	4 045	4 045	4 045	4 045	4 045	100.0	
5	Талх	Атар	ширхэг	2 132	2 132	2 132	2 132	2 132	2 127	2 128	2 132	2 132	2 132	2 132	2 132	2 132	2 132	100.0
		Зууван чех	ширхэг	2 462	2 462	2 677	2 713	2 713	2 713	2 720	2 713	2 713	2 713	2 713	2 713	2 713	2 713	100.0
		Хар талх	300 гр	1 790	1 790	1 872	1 936	1 936	1 952	1 976	1 974	1 974	1 974	1 974	1 974	1 974	1 974	100.0
6	Будаа	цагаан	кг	4 683	4 701	4 701	4 701	4 701	4 575	4 575	4 701	4 701	4 701	4 701	4 701	4 701	4 701	100.0
		шар	кг	3 244	3 244	3 244	3 244	3 244	3 202	3 202	3 244	3 244	3 244	3 244	3 244	3 244	3 244	100.0
7	Цөцгийн тос, "Сүү" ХК	200 гр	7 389	7 389	7 389	7 389	7 389	7 389	7 389	7 390	7 389	7 389	7 389	7 389	7 389	7 389	100.0	
8	Ургамлын тос, "Янта"	1 литр	8 201	8 201	8 304	8 298	8 250	7 998	7 800	7 960	7 960	8 011	8 011	8 011	8 011	8 011	100.0	
9	Ногоон цай, Сtimo	90 гр	3 788	3 788	3 788	3 788	3 788	3 744	3 770	3 817	3 817	3 817	3 817	3 817	3 618	3 618	100.0	
10	Элсэн чихэр	кг	3 771	3 771	3 771	3 771	3 771	3 734	3 790	3 771	3 771	3 771	3 771	3 771	3 771	3 771	100.0	
11	Хонины мах	ястай	кг	14 246	13 847	13 944	14 217	14 088	14 598	15 726	16 036	16 533	16 783	16 679	16 637	16 295	97.9	
		цул	кг	15 262	14 594	14 455	14 938	14 753	15 368	16 419	16 664	17 047	17 289	17 230	17 078	16 773	98.2	
12	Үхрийн мах	ястай	кг	16 402	16 635	16 827	17 133	17 385	17 919	18 444	19 192	19 526	20 104	20 209	20 152	19 935	98.9	
		цул	кг	18 421	18 653	18 984	19 319	19 484	19 982	20 351	21 500	21 852	22 264	22 633	22 610	22 193	98.2	
13	Адууны мах, ястай	кг	12 500	13 567	13 109	13 296	13 296	13 547	13 547	13 547	13 981	14 902	14 182	13 883	13 349	96.2		
14	Ямааны мах, ястай	кг	10 664	10 831	10 664	10 664	10 664	10 664	11 664	11 664	12 658	12 980	12 651	12 331	11 979	97.1		
15	Төмс, Монгол	кг	1 646	1 646	1 702	1 710	1 710	1 656	1 669	1 685	1 685	1 691	1 707	1 651	1 667	101.0		
16	Лууван, Монгол	кг	2 242	2 233	2 233	2 233	2 207	2 207	2 128	2 223	2 223	2 223	2 250	2 250	2 270	100.9		
17	Байцай, Монгол	кг	2 356	2 377	2 411	2 432	2 369	2 479	2 557	2 611	2 760	2 805	2 848	3 837	4 055	105.7		
18	Хүрэн манжин, Монгол	кг	3 558	3 558	3 526	3 526	3 526	3 468	3 815	4 167	4 260	4 260	4 260	4 292	4 260	99.3		
19	Сонгино, Монгол	кг	3 690	3 797	3 801	4 212	4 348	4 427	4 517	4 994	5 238	5 264	5 226	5 332	5 332	100.0		
20	Алим, Польш	кг	6 708	6 708	6 708	6 708	6 708	6 708	6 570	6 708	6 708	6 708	6 708	6 708	6 708	100.0		
21	Өндөг, Монгол	ширхэг	537	536	539	541	539	534	531	537	524	524	522	525	523	99.7		

ХҮСНЭГТ 18. ХҮНСНИЙ БАРААНЫ ДУНДАЖ ҮНИЙН ЗЭРЭГЦҮҮЛЭЛТ, 2016-2023 оны VI сар

№	Бүтээгдэхүүний нэр	хэмжих нэгж	2016 VI	2017 VI	2018 VI	2019 VI	2020 VI	2021 VI	2022 VI	2023 VI.26	2023/2022	2023/2021	2023/2020	2023/2019	2023/2018	2023/2017	
1	"Алтан тариа" гурил	дээд	кг	1 275	1 180	1 315	1 359	1 412	1 584	1 596	2 580	161.7	162.9	182.7	189.8	196.2	218.6
		1-р зэрэг	кг	1 065	970	1 050	1 056	1 157	1 376	1 350	2 225	164.9	161.7	192.3	210.7	211.9	229.4
2	"Алтан тариа" савласан гурил	дээдийн	кг	1 600	1 570	1 655	1 739	2 143	2 228	2 480	3 561	143.6	159.8	166.2	204.8	215.2	226.8
		дээд	кг	1 295	1 220	1 325	1 373	1 432	1 614	1 617	2 708	167.5	167.8	189.1	197.2	204.4	222.0
		1-р зэрэг	кг	1 095	1 015	1 065	1 097	1 195	1 416	1 362	2 391	175.6	168.9	200.1	218.0	224.5	235.6
		2-р зэрэг	кг	845	795	870	869	928	998	1 048	1 584	151.2	158.7	170.7	182.3	182.1	199.3
3	Сүү	Сүү ХК 1л	литр	2 075	2 165	2 625	2 629	2 706	2 841	3 617	4 429	122.4	155.9	163.7	168.5	168.7	204.6
		Сүү ХК 0.5л	литр	865	945	1 120	1 102	1 207	1 325	1 787	2 245	125.6	169.4	186.0	203.7	200.5	237.6
		Задгай	литр	1 335	1 500	1 765	1 633	1 500	2 098	2 550	2 898	113.7	138.1	193.2	177.5	164.2	193.2
4	Тараг, Цөцгийтэй	литр	2 100	2 290	2 460	2 452	2 560	2 740	3 457	4 045	117.0	147.6	158.0	165.0	164.4	176.6	
5	Талх	Атар	ширхэг	1 150	1 170	1 170	1 274	1 283	1 280	1 713	2 132	124.5	166.6	166.2	167.4	182.3	182.3
		Зууван чех	ширхэг	1 255	1 340	1 330	1 436	1 585	1 699	2 183	2 713	124.3	159.7	171.2	188.9	204.0	202.5
		Хар талх	300 гр		925	925	957	1 113	1 217	1 583	1 974	124.7	162.2	177.4	206.3	213.5	213.5
6	Будаа	цагаан	кг				3 509	3 630	3 661	4 625	4 701	101.6	128.4	129.5	134.0		
		шар	кг	1 695	1 770	2 015	2 049	2 791	2 418	3 117	3 244	104.1	134.1	116.2	158.3	161.0	183.3
7	Цөцгийн тос, "Сүү" ХК	200 гр	3 255		5 245	4 247	3 784	4 412	7 133	7 389	103.6	167.5	195.3	174.0	140.9		
8	Ургамлын тос, "Янта"	1 литр		3 405	3 515	3 510	3 500	4 420	9 516	8 011	84.2	181.2	228.9	228.2	227.9	235.3	
9	Ногоон цай, Сtimo	90 гр		1 505	1 515	1 521	1 522	1 566	3 796	3 618	95.3	231.0	237.7	237.9	238.8	240.4	
10	Элсэн чихэр	кг				2 745	2 694	2 713	3 759	3 771	100.3	139.0	140.0	137.4			
11	Хонины мах	ястай	кг	6 880	6 520	7 545	10 440	10 504	12 907	12 363	16 295	131.8	126.2	155.1	156.1	216.0	249.9
		цул	кг	7 715	6 700	7 685	11 247	10 868	12 872	12 681	16 773	132.3	130.3	154.3	149.1	218.3	250.3
12	Үхрийн мах	ястай	кг	8 140	7 600	9 035	11 614	12 794	15 141	15 075	19 935	132.2	131.7	155.8	171.7	220.6	262.3
		цул	кг	9 665	8 960	10 730	14 281	15 249	16 787	17 261	22 193	128.6	132.2	145.5	155.4	206.8	247.7
13	Адууны мах, ястай	кг	5 525	5 225	6 365	9 071	9 558	12 844	10 982	13 349	121.6	103.9	139.7	147.2	209.7	255.5	
14	Ямааны мах, ястай	кг	5 225	4 565	5 365	8 500	8 300	10 488	10 000	11 979	119.8	114.2	144.3	140.9	223.3	262.4	
15	Төмс, Монгол	кг	1 145	660	1 860	1 060	1 099	960	2 490	1 667	67.0	173.7	151.7	157.3	89.6	252.6	
16	Лууван, Монгол	кг	2 890	825	2 705	1 635	2 073	1 892	4 779	2 270	47.5	120.0	109.5	138.8	83.9	275.1	
17	Байцай, Монгол	кг	2 260	1 475	2 935	2 344	2 675	2 791	5 011	4 055	80.9	145.3	151.6	173.0	138.2	274.9	
18	Хүрэн манжин, Монгол	кг		2 350	4 490	2 485	3 356	3 222	5 624	4 260	75.8	132.2	126.9	171.4	94.9	181.3	
19	Сонгино, Монгол	кг	1 340	1 475	1 310	1 349	1 706	2 147	3 679	5 332	144.9	248.4	312.6	395.3	407.0	361.5	
20	Алим, Польш	кг	4 010	4 200	4 230	4 183	4 239	5 656	8 041	6 708	83.4	118.6	158.2	160.4	158.6	159.7	
21	Өндөг, Монгол	ширхэг	285	315	290	334	335	408	462	523	113.2	128.2	156.2	156.6	180.4	166.1	

ХҮСНЭГТ 19. ХҮНСНИЙ БАРААНЫ ҮНИЙН АЖИГЛАЛТ, ХҮНСНИЙ ЗАХ, ХУДАЛДААНЫ ТӨВӨӨР, 2023.VI.26

№	Бүтээгдэхүүний нэр	хэмжих нэгж	Баянзүрх зах	Сансар Супер-маркет	Хүчит шонхор зах	Бөмбөгөр ХТ	Саруул зах	Барс ХТ	Таван эрдэнэ зах	Хархорин зах	Номин Супер-маркет	М-Март	Оргил Супер-маркет	Е Март	Их наяд ХТ	Дундаж үнэ	
1	"Алтан тариа" гурил	дээд	кг	2 500	2 726	2 400	2 400	2 900	2 400	2 560	2 320	2 726	2 842	2 726	2 400	2 580	
		1-р зэрэг	кг	2 300	2 372	2 000	2 120	2 500	2 000	2 200	2 000	2 372	2 476	2 372	2 372	1 950	2 225
2	"Алтан тариа" савласан гурил	дээдийн дээд	кг	3 500	3 630	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 629	3 790	3 630	3 630	3 500	3 561
		дээд	кг	2 600	2 750	2 600	2 500	2 900	2 700	2 650	2 800	2 749	2 680	2 750	2 750	2 800	2 708
		1-р зэрэг	кг	2 400	2 400	2 400	2 200	2 500	2 300	2 400	2 400	2 399	2 500	2 400	2 400	2 400	2 391
		2-р зэрэг	кг	1 800	1 490	1 800	1 700	1 500	1 600	1 600	1 600	1 489	1 320	1 490	1 490	1 800	1 584
3	Сүү	Сүү ХК 1л	литр	4 400	4 500	4 500	4 500	4 300	4 200	4 200	4 400	4 499	4 500	4 500	4 500	4 600	4 429
		Сүү ХК 0.5л	литр	2 200	2 300	2 200	2 200	2 200	2 100	2 200	2 300	2 299	2 300	2 300	2 300	2 300	2 245
		Задгай	литр	2 800				3 000		2 800	3 000						2 898
4	Тараг, Цөцгийтэй	литр	4 100	4 100	4 000	4 000	3 800	3 900	4 200	4 000	4 099	4 100	4 100	4 100	4 100	4 045	
5	Талх	Атар	ширхэг	2 100	2 200	2 100	2 100	2 200	2 100	2 200	2 100	2 079	2 060	2 200	2 190	2 132	
		Зууван чех	ширхэг	2 600		2 600	2 600		2 600	2 800		2 789	2 890	2 760	2 800		2 713
		Хар талх	300 гр	2 000	1 980	2 000	2 000	2 000	1 800	2 000	1 800	2 069	2 000	1 980	2 060	2 000	1 974
6	Будаа	цагаан	кг	4 500	5 550	4 200	4 200	5 000	3 500	5 000	4 000	5 479	5 360	5 470		4 701	
		шар	кг	3 000		3 000	2 500		3 000	3 500	3 500	4 939				3 000	3 244
7	Цөцгийн тос, "Сүү" ХК	200 гр	7 200	7 400	8 000	7 500	7 000	7 200	7 500	7 200	7 399	7 400	7 400	7 400	7 500	7 389	
8	Ургамлын тос, "Янта"	1 литр	7 500	9 440	7 000	6 500	8 500	6 500	7 500	6 500	8 899	9 760	9 120	9 580	8 500	8 011	
9	Ногоон цай, Сtimo	90 гр	4 000	3 730	3 800			3 800		4 000	3 749	2 430		3 300	4 100	3 618	
10	Элсэн чихэр	кг	3 500	4 880	3 500	3 000		3 500	3 500	3 300	4 674	4 900			3 500	3 771	
11	Хонины мах	ястай	кг	14 500		14 500	15 500	20 800	16 000	17 500	13 000	15 999	16 800	17 000	16 800	18 500	16 295
		цул	кг	15 000		15 500			16 500	17 500	15 500	16 999	17 800	17 000	17 800	18 500	16 773
12	Үхрийн мах	ястай	кг	18 000		17 500	19 500	24 500	20 000	22 500	17 500	19 999			17 800	23 500	19 935
		цул	кг	19 500	19 900	19 000	23 000	26 500	22 000	24 500	19 000	21 999	25 800	23 900	19 900	25 500	22 193
13	Адууны мах, ястай	кг	14 000		11 000	14 000		14 000	15 000	12 500						13 349	
14	Ямааны мах, ястай	кг	11 000		12 500					12 500						11 979	
15	Төмс, Монгол	кг	1 500	1 590	1 300	1 500	2 000	1 600	1 800	1 500	1 589	2 300	1 650	1 590	2 000	1 667	
16	Лууван, Монгол	кг	2 500	2 100	2 500	2 500	2 500	2 000	2 800	2 500	1 999	2 200	1 600	2 100	2 500	2 270	
17	Байцай, Монгол	кг	5 000	2 500	5 000	5 000	5 500	5 500	5 000	5 000	2 989	3 500	2 250	2 400	6 000	4 055	
18	Хүрэн манжин, Монгол	кг	5 000	4 000	5 000	4 000	5 000	4 000	5 000	5 000	3 999	4 000	2 800	3 400	5 000	4 260	
19	Сонгино, Монгол	кг	6 500	4 460	6 000	6 000	6 500	6 000	6 500	6 000	4 499	4 000	3 300	4 980	6 000	5 332	
20	Алим, Польш	кг	6 500		7 000	7 000		6 000	6 500	6 000		8 200				6 708	
21	Өндөг, Монгол	ширхэг	500	584	480	500	530	430	500	500	587	580	540	545	550	523	

ХҮСНЭГТ 20. ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН ГОЛ НЭР ТӨРЛИЙН ЗАРИМ БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ДУНДАЖ ҮНЭ

Төрөл	2020		2021		2022		2023	
	V	VI	V	VI	V	VI	V	VI
	төгрөг							
Тэмээний шир	20 000	20 000	42 500	32 500	13 000	8 000	30 000	-
Адууны шир	9 333	9 333	9 500	10 150	8 000	6 500	8 500	7 500
Үхрийн шир	11 000	8 333	9 500	8 500	5 000	4 300	4 330	4 330
Хонины арьс	1 133	1 000	1 500	500	500	-	-	500
Ямааны арьс (ноолууртай)	-	750	35 000	-	20 000	-	30 000	-
Ямааны ноолуур	52 500	45 000	110 000	105 000	92 500	100 000	123 000	110 000

Багануур дүүргийн түүхий эдийн захын дундаж үнээр соёолон адуу 1250.0 мянган төгрөг, 3 настай үхэр 1800.0 мянган төгрөг, эр хонь 300.0 мянган төгрөг, эм хонь 250.0 мянган төгрөгийн ханштай байв.

Нийслэлийн түүхий эдийн захуудын сарын дундаж үнээр адууны дэл 5000.0 төгрөг, адууны шир 7500.0 төгрөг, үхрийн шир 1.8-2.3 метр урттай 4330.0 төгрөг бол, 2.3 метрээс дээш урттай нь 10300.0 төгрөгийн ханштай байна.

Ойлголт, тодорхойлолт:

Хэрэглээний сагс: Үнийн индекс тооцох зорилгоор бүрдүүлсэн дундаж өрхийн хэрэглээг төлөөлөх чадвартай, хүн амын өргөн хэрэглээний бараа, үйлчилгээний нэр төрлийн жагсаалтыг ойлгоно.

Хэрэглээний бараа, үйлчилгээний жин: Өрхийн худалдаж авсан бараа, үйлчилгээний нийт зардалд тухайн бараа, үйлчилгээний зардлын эзлэх хувь.

Хэрэглээний үнийн индекс (ХҮИ): Хэрэглэгчдийн худалдаж авсан бараа, үйлчилгээний нэр төрөл, чанар өөрчлөлтгүй тогтвортой байхад үнэ дунджаар хэрхэн өөрчлөгдөж буйг хэмжих үзүүлэлт бөгөөд нийт өрхөөр тооцсон үнийн өөрчлөлтийг харуулна.

Тооцох аргачлал:

ХҮИ-ийг хэрэглээний сагс, хэрэглээний жин гэсэн хоёр үзүүлэлтийг ашиглан, хувиргасан үнийн Ласпейресийн индексийн томъёогоор тооцно. Үүнд:

$$I_{ct}^L = \sum \left(\frac{P_{it}}{P_{it-1}} \right) \left(\frac{P_{it-1}}{P_{it-2}} \right) \dots \left(\frac{P_{i2}}{P_{i1}} \right) \left(\frac{P_{i1}}{P_{i0}} \right) \frac{P_{i0} Q_{i0}}{\sum P_{i0} Q_{i0}}$$

I_{ct}^L – t тайлант үеийн Ласпейресийн үнийн индекс
 t – Тайлант үе
 0 – суурь үе
 P_t^i – i барааны тайлант үеийн үнэ
 P_0^i – i барааны тайлант үеийн үнэ
 Q_0^i – i барааны тайлант үеийн үнэ

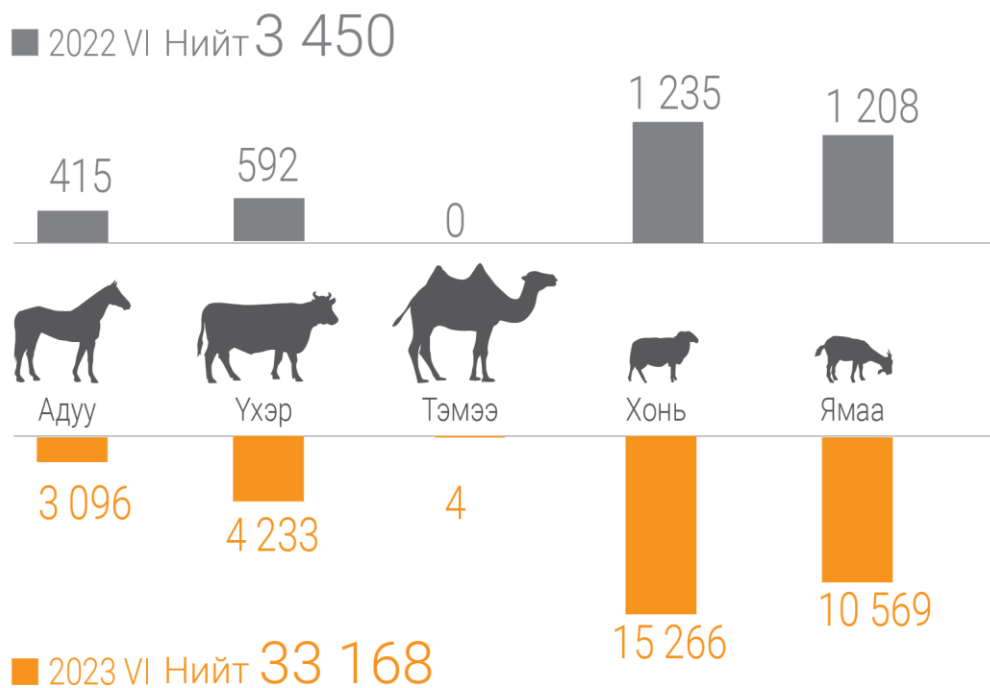
ХҮИ-ийн сагсны төлөөлөх чадварыг нэмэгдүүлэх, үнэн зөв байдлыг хангах үүднээс хэрэглээний сагс, жинг 5 жилд нэг удаа шинэчилдэг. Хэрэглээний бараа, үйлчилгээний сагсыг Улаанбаатар хотод 344 бараа, үйлчилгээ (аймагт 238 бараа, үйлчилгээ)-ээр бүрдүүлж, Өрхийн нийгэм, эдийн засгийн судалгааны 2015 оны үр дүнгээр жинг тооцон, 2015 оны шинэчилсэн суурьтайгаар 2017 оны 4 дүгээр сараас эхлэн тархааж байна. ХҮИ-ийг тооцохдоо бараа, үйлчилгээний геометр дундаж үнийг ашигласан.

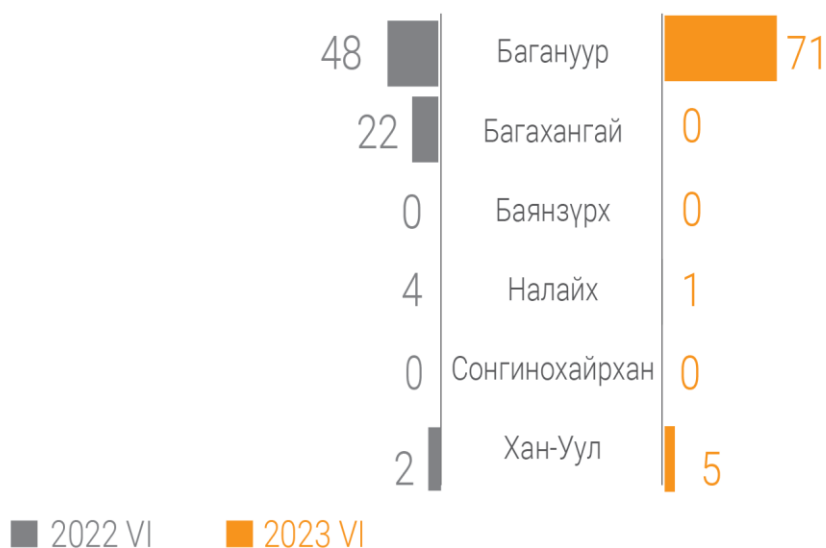
МАЛ АЖ АХУЙ (2023 оны эхний 6 сард)

ЗҮЙ БУСААР ХОРОГДСОН ТОМ МАЛ, малын төрлөөр

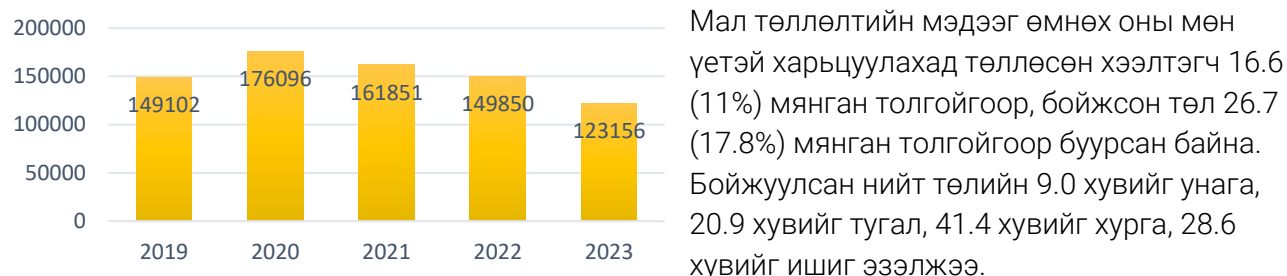

ӨВЧНӨӨР ХОРОГДСОН МАЛ, ДҮҮРГЭЭР

Мал төллөлт, төл бойжилт: Нийслэлийн хэмжээнд 2023 оны эхэнд тоологдсон төллөх насны нийт 210 066 хээлтэгч малын 135 325 (64.4%) нь 2023 оны эхний хагас жилд төллөсөн байна. Эм хонины 69.3 хувь, эм ямааны 66.5 хувь, үнээний 62.1 хувь, гүүний 47.8 хувь нь төллөжээ. Нийт 135 325 төл гарсны 12 169 төл мал хорогдож, 123 156 төл бойжиж, төл бойжилт 91 хувьтай байна.

ЗУРАГ 19. БОЙЖУУЛСАН ТӨЛИЙН ТОО, эхний хагас жилд

ХҮСНЭГТ 21. ТӨЛ БОЙЖИЛТ, ТОЛГОЙ, оны эхний хагас жилд

Дүүрэг	Төллөсөн хээлтэгч	Гарсан төл	Хорогдсон төл	Бойжсон төл	Төл Бойжилт
Багануур	56 967	56 967	6 472	50 495	88.6
Багахангай	6 943	6 943	511	6 432	92.6
Баянзүрх	19 813	19 813	1 154	18 659	94.2
Налайх	12 666	12 666	979	11 687	92.3
Сонгинохайрхан	25 632	25 632	2 545	23 087	90.1
Хан-Уул	13 304	13 304	508	12 796	96.2
Дүн	135 325	135 325	12 169	123 156	91.0

ХҮСНЭГТ 22. ТӨЛ БОЙЖИЛТ, ТОЛГОЙ, оны эхний хагас жилд

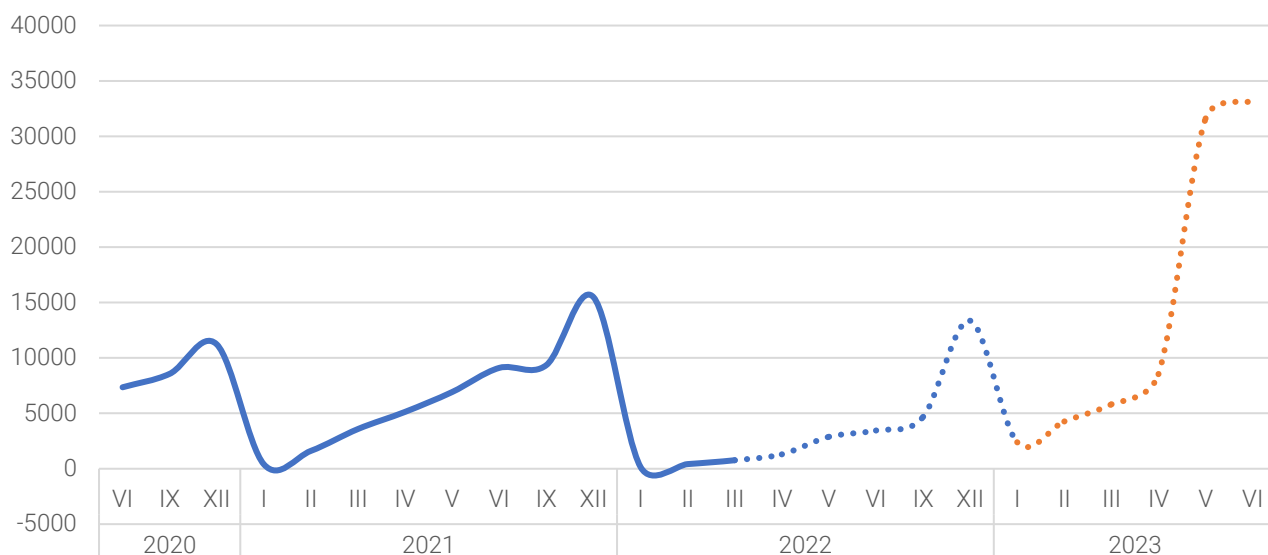
Үзүүлэлт	2021	2022	2023	Үүнээс:				
				Ботго	унага	тугал	хурга	ишиг
Гарсан төл	167 891	152 103	135 325	13	11 938	27 294	56 281	39 799
Бойжсон төл	161 851	149 850	123 156	13	11 111	25 775	51 046	35 211
Хорогдсон төл	6 040	2 253	12 169	-	827	1 519	5 235	4 588
Бойжилтын хувь	96.4	98.5	91.0	100	93.1	94.4	90.7	88.5

Том малын зүй бус хорогдол: 2023 оны эхний хагас жилд 33 168 толгой том мал зүй бусаар хорогдож том малын зүй бус хорогдлын 9 907 (29.9%) нь хээлтэгч мал байна. Хорогдсон нийт малын 9.3 хувийг адуу, 12.7 хувийг үхэр, 46.0 хувийг хонь, 31.9 хувийг ямаа эзэлжээ.

ХҮСНЭГТ 23. ТОМ МАЛЫН ЗҮЙ БУС ХОРОГДОЛ, ДҮҮРГЭЭР, эхний хагас жилд

Төрөл	2020		2021		2022		2023	
	Хорогдсон мал	Хээлтэгч	Хорогдсон мал	Хээлтэгч	Хорогдсон мал	хээлтэгч	Хорогдсон мал	Хээлтэгч
Нийслэлийн дүн	7 352	4 503	9 102	3 085	3 450	1 377	33 168	9 907
Багануур	2 272	760	2 113	374	1 219	422	22 357	5 346
Багахангай	102	102	302	230	114	78	1 561	771
Баянзүрх	544	260	630	265	430	267	1 954	1 050
Налайх	981	572	1 769	777	279	38	1 422	333
Сонгинохайрхан	2 606	2 435	2 214	711	1 173	511	4 489	2 128
Хан-Уул	847	374	2 074	728	235	61	1 385	279

ЗУРАГ 20. ТОМ МАЛЫН ЗҮЙ БУС ХОРОГДЛЫН МЭДЭЭ, сараар

Ойлголт, тодорхойлолт:

Том малын зүй бус хорогдол: Гэнэтийн аюулаар буюу байгалийн аюулт үзэгдэл, өвчнөөр хорогдсон (халдвартай, халдваргүй) зэрлэг амьтанд идүүлсэн, бариулсан ба бусад шалтгаанаар хорогдсон төл малаас бусад малыг оруулна.

Бэлэн хээлтэгч: Малыг төрөл бүр дэх нас гүйцсэн эм малыг хамруулна.

АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ НИЙТ ҮЙЛДВЭРЛЭЛТ (2023* оны эхний хагас жилд)

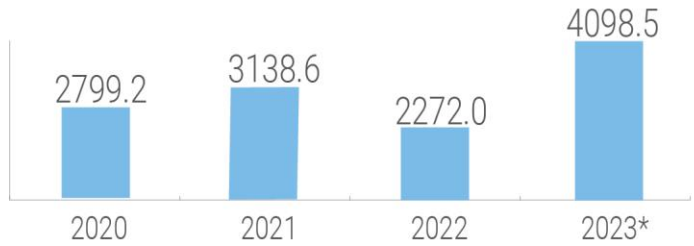
Уул уурхай, олборлолт, тэрбум төгрөг

Боловсруулах үйлдвэрлэл, тэрбум төгрөг

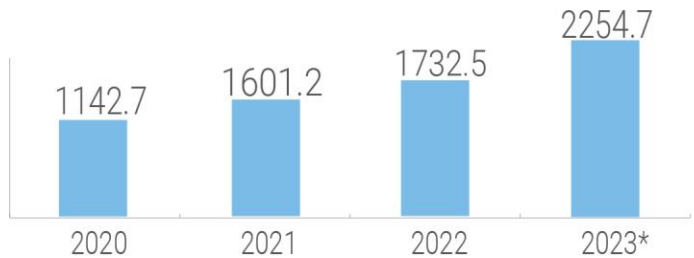
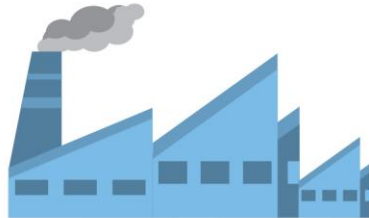
Цахилгаан хий, уур, агааржуулалт, тэрбум төгрөг

Ус хангамж, сувагжилтын систем, хог хаягдал, зайлуулах болон хүрээлэн буй орчныг дахин сэргээх үйл ажиллагаа, тэрбум төгрөг

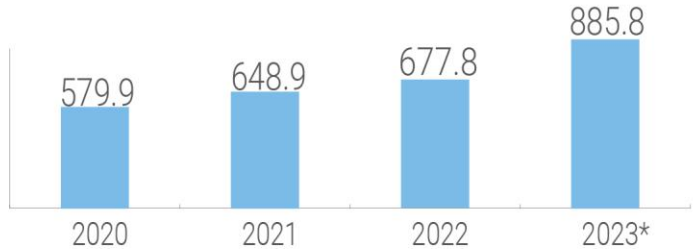
Уул уурхай, олборлолт, тэрбум төгрөг

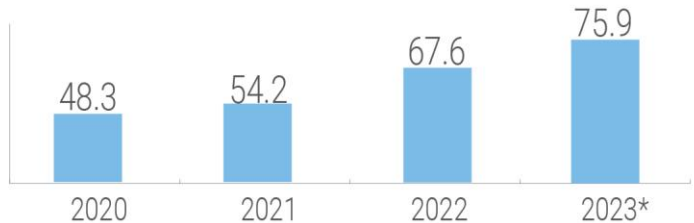
Боловсруулах үйлдвэрлэл, тэрбум төгрөг

Цахилгаан хий, уур, агааржуулалт, тэрбум төгрөг

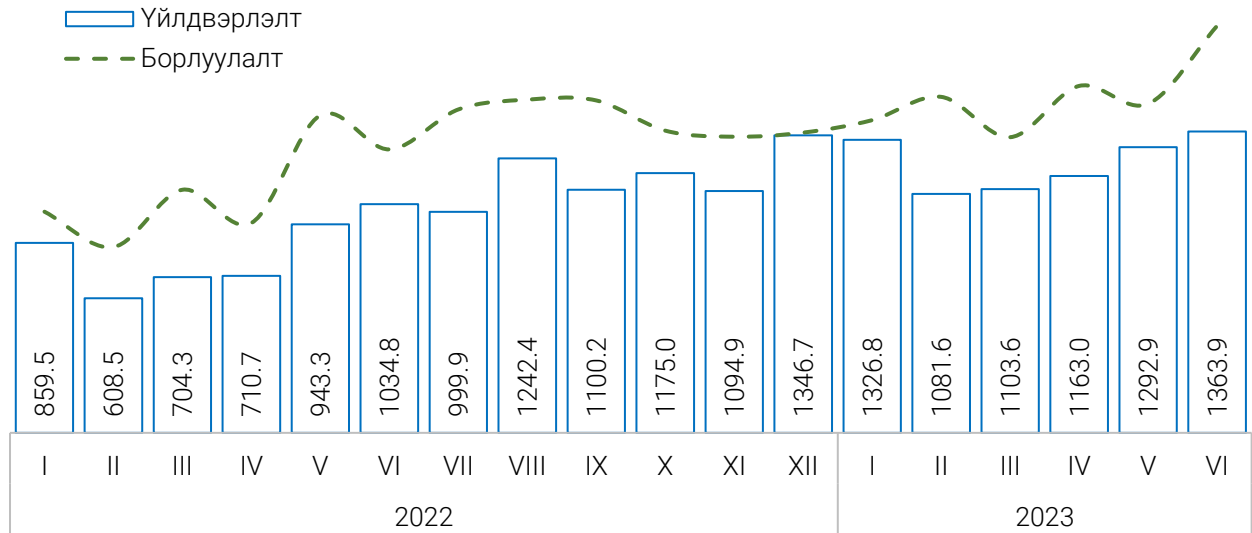

Ус хангамж, сувагжилтын систем, хог хаягдал, зайлуулах болон хүрээлэн буй орчныг дахин сэргээх үйл ажиллагаа, тэрбум төгрөг

Нийслэлийн аж үйлдвэрийн салбарын нийт үйлдвэрлэл 2023 оны эхний хагас жилд урьдчилсан гүйцэтгэлээр 7.3 их наяд төгрөг болж, өмнөх оны мөн үеэс 2.5 (51.2%) их наяд төгрөгөөр өслөө. Үүнд: уул уурхайн олборлолт 1.8 (77.3%) их наяд төгрөг, боловсруулах үйлдвэрлэл 472.3 (26.5%) тэрбум төгрөгөөр тус тус өссөн нь голлон нөлөөлжээ.

ЗУРАГ 29. АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН ҮЙЛДВЭРЛЭЛТ, БОРЛУУЛАЛТ, тэрбум төгрөгөөр

Уул уурхай, олборлох аж үйлдвэрийн салбарын нийт үйлдвэрлэл 2023 оны эхний хагас жилд урьдчилсан гүйцэтгэлээр 4.1 их наяд төгрөг болж, өмнөх оны мөн үеэс 1.8 (77.3%) их наяд төгрөгөөр өсөхөд чулуун, хүрэн нүүрс олборлолт 901.1 (6.8 дахин) тэрбум төгрөгөөр, газрын түүхий тос, байгалийн хий олборлолт 617.2 (20 дахин) тэрбум төгрөгөөр, металлын хүдэр олборлолт 246.6 (11.7%) тэрбум төгрөгөөр тус тус өссөн нь голлон нөлөөлсөн байна.

Боловсруулах аж үйлдвэрийн салбарын нийт үйлдвэрлэл 2023 оны эхний хагас жилд урьдчилсан гүйцэтгэлээр 2.2 их наяд төгрөг болж, өмнөх оны мөн үеэс 472.3 (26.5%) тэрбум төгрөгөөр өсөхөд мах боловсруулах, консервлох 229.2 (2.7 дахин) тэрбум төгрөгөөр, сүүн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл 50.1 (30.7%) тэрбум төгрөгөөр, хүнсний бусад бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл 39.2 (22.9%) тэрбум төгрөгөөр, үр тариа цардуул үйлдвэрлэл 43.8 (50.3%) тэрбум төгрөгөөр, ундаа үйлдвэрлэл 16.2 (3.8%) тэрбум төгрөгөөр, арьс, арьсан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл 6.4 (57.5%) тэрбум төгрөгөөр, хэвлэх, дуу бичлэгийг хувилах, дахин үйлдвэрлэх үйл ажиллагаа 4.8 (23.1%) тэрбум төгрөгөөр, химийн бодис болон химийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл 66.6 (2.9 дахин) тэрбум төгрөгөөр, үндсэн эмийн бүтээгдэхүүн болон эмийн бэлдмэлийн үйлдвэрлэл 2.9 (8.3%) тэрбум төгрөгөөр, хуванцар бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл 4.7 (10.0%) тэрбум төгрөгөөр, машин, тоног төхөөрөмжөөс бусад металл бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл 10.0 (3.0 дахин) тэрбум төгрөгөөр, цахилгаан тоног төхөөрөмж үйлдвэрлэл 1.8 (4.6 дахин) тэрбум төгрөгөөр, машин, тоног төхөөрөмжийг угсрах, суурилуулах, холбогдох засвар, үйлчилгээ 55.3 (2.0 дахин) тэрбум төгрөгөөр тус тус өссөн нь голлох нөлөө үзүүлсэн байна.

Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалт 2023 оны эхний хагас жилд урьдчилсан гүйцэтгэлээр 885.8 тэрбум төгрөг болж, өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 207.9 (30.7%) тэрбум төгрөгөөр өссөн байна.

Ус хангамж, сувагжилтын систем, хог хаягдал зайлуулах болон хүрээлэн буй орчныг дахин сэргээх үйл ажиллагаа 2023 оны эхний 6 сарын урьдчилсан гүйцэтгэлээр 76.0 тэрбум төгрөг болж, өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 8.4 (12.5%) тэрбум төгрөгөөр өсөхөд ус хуримтлуулах, ариутгах, түгээх үйл ажиллагаа 2.3 (4.6%) тэрбум төгрөгөөр хог хаягдлыг цуглуулах, боловсруулах, зайлуулах үйл ажиллагаа 6.0 (36.9%) тэрбум төгрөгөөр өссөн нь голлох нөлөө үзүүлсэн байна.

Нийслэлийн аж үйлдвэрийн салбар 2023 оны 6 дугаар сард урьдчилсан гүйцэтгэлээр 1363.9 тэрбум төгрөгийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлт хийснээс уул уурхай, олборлох аж үйлдвэрийн салбар 58.0 хувийг, боловсруулах аж үйлдвэрлэл 32.9 хувийг, цахилгаан, хий, уур, агааржуулалт 8.2 хувийг, ус хангамж, сувагжилтын систем, хог хаягдал зайлуулах болон хүрээлэн буй орчныг дахин сэргээх үйл ажиллагаа 0.9 хувийг тус тус эзэлж байна.

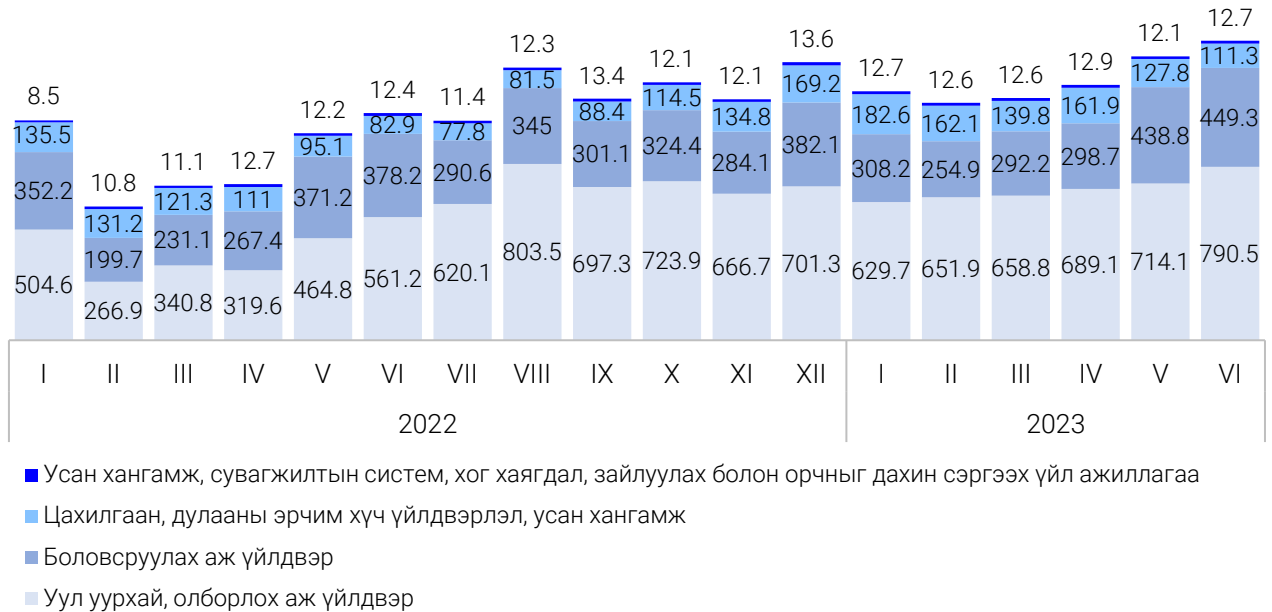
ХҮСНЭГТ 32. АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН ГОЛ НЭР ТӨРЛИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

Бүтээгдэхүүн	Хэмжих нэгж	2022 I-VI	2023 I-VI*	<u>2022</u> 2023
Уул уурхай, олборлох аж үйлдвэр				
Чулуун нүүрс	мян.тн	-	2 396.4	-
Хүрэн нүүрс, бөөгнөрөөгүй	мян.тн	2 222.1	3 169.4	142.6
Цэвэршүүлээгүй алт	кг	6 375.2	4 980.9	78.1
Хайлуур жоншны баяжмал	мян.тн	0.1	10.6	18 992.9
Боловсруулах үйлдвэр				
Малын мах	тн	6 419.8	19 359.5	301.6
Өлөн гэдэс	мян.гогцоо	266.6	45.6	17.1
Хиам	тн	3 960.4	4 428.6	111.8
Боловсруулсан шингэн сүү	мян.л	24 715.9	27 935.6	113.0
Гурил	тн	67 291.7	69 763.8	103.7
Талх	тн	14 522.6	15 325.0	105.5
Нарийн боов	тн	13 272.0	11 956.6	90.1
Пүнтүүз	тн	34.2	20.0	58.5
Цагаан архи	мян.л	10 966.4	8 444.4	77.0
Оргилуун дарснаас бусад төрлийн усан үзмийн дарс	мян.л	125.4	130.1	103.8
Самнасан ноолуур	тн	462.2	396.5	85.8
Хивс, шалны нэхмэл дэвсгэр	мян.м2	27.6	25.0	90.7
Сүлжмэл эдлэл-ноолуур	мян.ш	239.9	129.8	54.1
Цахилгаан, дулааны эрчим хүч үйлдвэрлэл, усан хангамж				
Цахилгаан эрчим хүч	мян.квт.цаг	3 695 921.6	3 806 047.0	103.0
Дулааны эрчим хүч	мян.гкал	5 713.6	5 980.1	104.7
Усан хангамж, сувагжилтын систем, хог хаягдал, зайлуулах болон орчныг дахин сэргээх үйл ажиллагаа				
Төвлөрсөн сүлжээгээр цэвэр, бохир ус дамжуулах, түгээх үйлчилгээ (уур, халуун уснаас бусад)	мян.м3	24 266.1	25 565.5	105.4

Аж үйлдвэрийн салбарын борлуулсан бүтээгдэхүүн 2023 оны эхний хагас жилд урьдчилсан гүйцэтгэлээр 9.3 их наяд төгрөг болж өмнөх оны мөн үеэс 2.7 (40.1%) их наяд төгрөгөөр өслөө. Үүнд: уул уурхай, олборлолтын салбарын борлуулалт 1.7 (45.9%) их наяд төгрөгөөр, боловсруулах салбарын борлуулалт 767.5 (34.2%) тэрбум төгрөгөөр тус тус өссөн нь голлон нөлөөлжээ.

Гадаад зах зээлд 2023 оны эхний хагас жилд урьдчилсан гүйцэтгэлээр 4.8 (51.2%) их наяд төгрөгийн борлуулалт хийсний 4.3 их наяд нь уул уурхайн, олборлох салбарын борлуулалт байна. Уул уурхайн бүтээгдэхүүний гадаад борлуулалтын 17.0 хувийг нүүрс олборлолтын салбар, 14.3 хувийг газрын түүхий тос, байгалийн хий олборлолтын салбар, 68.6 хувийг металлын хүдэр олборлолтын салбар, 0.1 хувийг бусад ашигт малтмал олборлолтын салбар эзэлж байна.

ЗУРАГ 30. АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН НИЙТ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ, салбараар, тэрбум төгрөгөөр

Ойлголт, тодорхойлолт:

Аж үйлдвэрийн салбарын борлуулсан бүтээгдэхүүн: Аж ахуйн нэгж, байгууллагын тайлант хугацаанд худалдсан буюу гадагш гүйцэтгэсэн ажил, үйлчилгээний хэмжээ юм.

Аж үйлдвэрийн салбарын нийт үйлдвэрлэл: Аж ахуйн нэгж, байгууллагын тайлант хугацаанд зах зээлд болон өөрийн эцсийн хэрэглээнд зориулж үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүнээс бүрдэнэ.

Эдийн засгийн үйл ажиллагааны ангилал: НҮБ-аас гишүүн орнууддаа мөрдөхийг зөвлөмж болгосон эдийн засгийн бүх төрлийн үйл ажиллагааны олон улсын стандарт ангилалд нийцүүлэн боловсруулсан үндэсний ангилал юм.

ХҮСНЭГТ 33. АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН НИЙТ БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛТ, оны үнээр

Салбар	Нийт бүтээгдэхүүн		
	2022 I-VI	2023 I-VI*	<u>2022</u> 2023
	сая төгрөг		
БҮГД	4 839 063.9	7 314 999.9	151.2
УУЛ УУРХАЙ, ОЛБОРЛОЛТ	2 311 284.0	4 098 505.7	177.3
Чулуун, хүрэн нүүрс олборлолт	154 588.4	1 055 732.3	682.9
Газрын түүхий тос, байгалийн хий олборлолт	30 582.8	647 838.6	2 118.3
Металлын хүдэр олборлолт	2 102 185.7	2 348 825.7	111.7
Бусад ашигт малтмал олборлолт	10 747.1	10 021.2	93.2
Уул уурхайн туслах үйл ажиллагаа	13 180.0	36 088.0	273.8
БОЛОВСРУУЛАХ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ	1 782 396.1	2 254 724.2	126.5
Хүнсний бүтээгдэхүүн, ундаа үйлдвэрлэл	994 032.3	1 371 571.3	138.0
Мах боловсруулах, консервлох	130 082.0	359 325.9	276.2
Жимс болон төмс, хүнсний ногоо боловсруулалт, хадгалалт	21 316.9	20 054.0	94.1
Сүү сүүн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	163 220.5	213 383.4	130.7
Үр тарианы гурилын болон цардуул, цардууллаг бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	86 956.9	130 743.9	150.4
Хүнсний бусад бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	170 624.5	209 782.7	122.9
Малын тэжээл үйлдвэрлэл	2 631.9	2 854.0	108.4
Ундаа үйлдвэрлэл	419 199.6	435 427.4	103.9
Тамхи үйлдвэрлэл	34 936.7	31 715.7	90.8
Ээрэх, нэхэх, даавуун материал бэлтгэх үйлдвэрлэл	240 295.1	204 273.7	85.0
Хувцас үйлдвэрлэл	110 749.3	110 579.1	99.8
Арьс, арьсан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	11 205.0	17 656.7	157.6
Тавилгаас бусад мод болон модон бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл, сүрэл, дэрсэн эдлэл үйлдвэрлэл	106.2	150.4	141.6
Цаас болон цаасан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	33 382.9	32 232.6	96.6
Хэвлэх, дуу бичлэгийг хувилах, дахин үйлдвэрлэх үйл ажиллагаа	20 883.6	25 705.7	123.1
Кокс болон газрын түүхий тосны боловсруулсан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	46 991.9	35 418.4	75.4
Химийн бодис болон химийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	33 819.2	100 431.6	297.0
Үндсэн эмийн бүтээгдэхүүн болон эмийн бэлдмэлийн үйлдвэрлэл	35 561.7	38 516.3	108.3
Резинэн болон хуванцар бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	47 309.4	52 043.8	110.0
Төмөрлөг бус эрдэс бодисоор хийсэн эдлэл үйлдвэрлэл	90 640.1	85 124.6	93.9
Металл боловсруулах үйлдвэрлэл	-	-	-
Машин, тоног төхөөрөмжөөс бусад металл бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	4 444.3	14 490.0	326.0
Компьютер, электроник болон оптик бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	156.8	21.5	13.7
Цахилгаан тоног төхөөрөмж үйлдвэрлэл	507.1	2 377.0	468.7
Тээврийн хэрэгслийн бусад тоног төхөөрөмж үйлдвэрлэл	1 933.8	2 921.5	151.1
Тавилга үйлдвэрлэл	9 120.9	8 028.8	88.0
Бусад боловсруулах үйлдвэрлэл	11 626.3	11 490.1	98.8
Машин, тоног төхөөрөмжийг угсрах, суурилуулах, холбогдох засвар, үйлчилгээ	54 693.6	109 975.4	201.1
ЦАХИЛГААН, ХИЙ, УУР, АГААРЖУУЛАЛТ	677 826.8	885 777.9	130.7
Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалт	677 826.8	885 777.9	130.7
УС ХАНГАМЖ; СУВАГЖИЛТЫН СИСТЕМ, ХОГ ХАЯГДАЛ ЗАЙЛУУЛАХ БОЛОН ХҮРЭЭЛЭН БҮЙ ОРЧНЫГ ДАХИН СЭРГЭЭХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА	67 557.0	75 992.0	112.5
Ус хуримтлуулах, ариутгах, түгээх үйл ажиллагаа	50 187.7	52 520.5	104.6
Хог хаягдлыг цуглуулах, боловсруулах, зайлуулах; дахин ашиглах	16 289.2	22 304.8	136.9
Хүрээлэн буй орчны бохирдлыг ариутгах, цэвэрлэх, бусад хог хаягдлын менежментийн үйлчилгээ	1 080.1	1 166.7	108.0

ХҮСНЭГТ 34. АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН НИЙТ БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ БОРЛУУЛАЛТ, оны үнээр

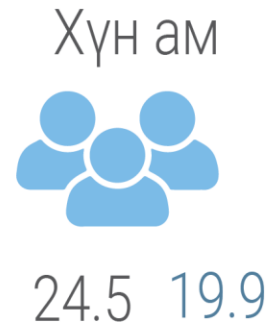
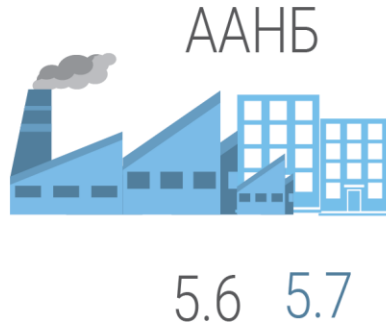
Салбар	Аж үйлдвэрийн борлуулалт			
	2022 I-VI	2023 I-VI*	2022 2023	Үүнээс: Экспорт (хувиар)
	сая төгрөг			
БҮГД	6 655 929.1	9 326 992.8	140.1	51.2
УУЛ УУРХАЙ, ОЛБОРЛОЛТ	3 671 019.5	5 356 993.2	145.9	80.8
Чулуун, хүрэн нүүрс олборлолт	132 763.5	958 356.7	721.9	76.5
Газрын түүхий тос, байгалийн хий олборлолт	45 775.6	630 323.8	1 377.0	97.9
Металлын хүдэр олборлолт	3 467 516.3	3 718 365.2	107.2	79.9
Бусад ашигт малтмал олборлолт	11 784.2	10 750.2	91.2	57.3
Уул уурхайн туслах үйл ажиллагаа	13 180.0	39 197.4	297.4	
БОЛОВСРУУЛАХ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ	2 239 029.7	3 006 561.9	134.3	14.9
Хүнсний бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл	1 377 228.5	2 081 503.5	151.1	12.3
Мах боловсруулах, консервлох	151 266.6	398 703.7	263.6	63.4
Жимс болон төмс, хүнсний ногоо боловсруулалт, хадгалалт	27 466.2	33 571.9	122.2	
Сүүн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	208 248.5	261 259.4	125.5	
Үр тарианы гурилын болон цардуул, цардууллаг бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	96 827.6	150 397.0	155.3	
Хүнсний бусад бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	205 468.1	255 381.6	124.3	
Малын тэжээл үйлдвэрлэл	2 631.9	2 854.0	108.4	
Ундаа үйлдвэрлэл	685 319.6	979 335.9	142.9	0.4
Тамхи үйлдвэрлэл	31 152.7	27 550.4	88.4	0.1
Ээрэх, нэхэх, даавуун материал бэлтгэх үйлдвэрлэл	263 248.6	205 215.5	78.0	76.0
Хувцас үйлдвэрлэл	82 733.8	97 004.4	117.2	24.7
Арьс, арьсан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	10 166.1	15 625.8	153.7	10.6
Тавилгаас бусад мод болон модон бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл, сүрэл, дэрсэн эдлэл үйлдвэрлэл	118.8	176.4	148.5	
Цаас болон цаасан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	35 306.0	40 094.2	113.6	
Хэвлэх, дуу бичлэгийг хувилах, дахин үйлдвэрлэх үйл ажиллагаа	24 998.7	30 270.0	121.1	
Кокс болон газрын түүхий тосны боловсруулсан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	39 274.7	40 782.4	103.8	
Химийн бодис болон химийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	53 713.0	101 147.1	188.3	
Үндсэн эмийн бүтээгдэхүүн болон эмийн бэлдмэлийн үйлдвэрлэл	53 580.3	52 511.2	98.0	
Резинэн болон хуванцар бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	53 985.7	55 794.0	103.3	
Төмөрлөг бус эрдэс бодисоор хийсэн эдлэл үйлдвэрлэл	97 092.3	92 722.0	95.5	
Металл боловсруулах үйлдвэрлэл	0.0	0.0	0.0	
Машин, тоног төхөөрөмжөөс бусад металл бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	4 991.8	13 845.7	277.4	71.1
Компьютер, электроник болон оптик бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	156.8	21.5	13.7	
Цахилгаан тоног төхөөрөмж үйлдвэрлэл	617.7	2 361.8	382.4	
Тээврийн хэрэгслийн бусад тоног төхөөрөмж үйлдвэрлэл	1 933.8	2 921.5	151.1	
Тавилга үйлдвэрлэл	13 023.2	9 269.4	71.2	
Бусад боловсруулах үйлдвэрлэл	12 079.5	12 073.7	100.0	2.4
Машин, тоног төхөөрөмжийг угсрах, суурилуулах, холбогдох засвар, үйлчилгээ	83 627.7	125 671.6	150.3	
ЦАХИЛГААН, ХИЙ, УУР, АГААРЖУУЛАЛТ	677 826.8	885 777.9	130.7	
Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалт	677 826.8	885 777.9	130.7	
УС ХАНГАМЖ, СУВАГЖИЛТЫН СИСТЕМ, ХОГ ХАЯГДАЛ ЗАЙЛУУЛАХ БОЛОН ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧНЫГ ДАХИН СЭРГЭЭХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА	68 053.0	77 659.8	114.1	
Ус хуримтлуулах, ариутгах, түгээх үйл ажиллагаа	50 631.0	52 520.5	103.7	
Хог хаягдлыг цуглуулах, боловсруулах, зайлуулах; дахин ашиглах	16 020.9	23 916.3	149.3	
Хүрээлэн буй орчны бохирдлыг ариутгах, цэвэрлэх, бусад хог хаягдлын менежментийн үйлчилгээ	1 401.1	1 223.1	87.3	

ХОТ НИЙТИЙН АЖ АХУЙ (2023 оны 6 сард)

ᠴᠡᠪᠦᠷ ᠤᠰᠤᠨ ᠪᠣᠷᠯᠠᠭᠤᠯᠠᠯᠲ

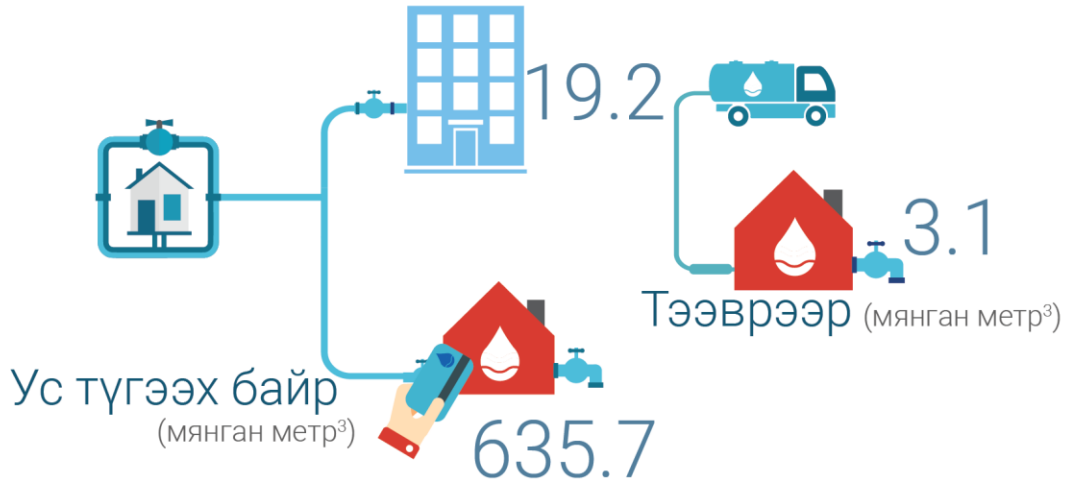
Цэвэр усны борлуулалт (сая метр³)

■ 2022 VI ■ 2023 VI

Хүн амд түгээсэн цэвэр ус

Төвлөрсөн шугам 3.2 (сая метр³)

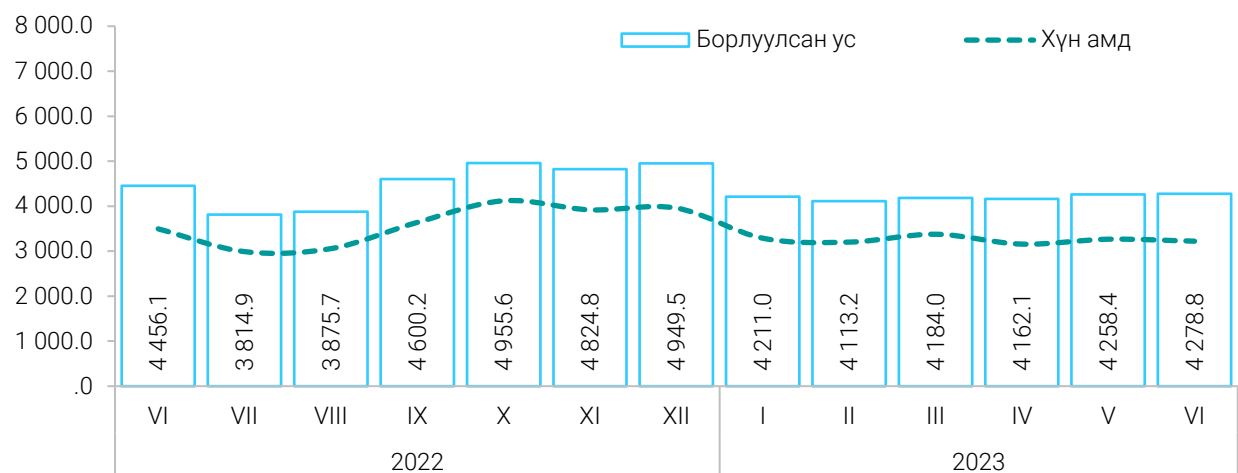

2023 оны эхний хагас жилд нийслэлийн хүн амд 19.9 сая.м³ (77.7%), аж ахуйн нэгж, байгууллагад 5.7 сая.м³ (22.3%) цэвэр усыг борлуулжээ. Борлуулсан усны нийт хэмжээ өмнөх оны мөн үеэс 15.0 хувиар буурсан байна.

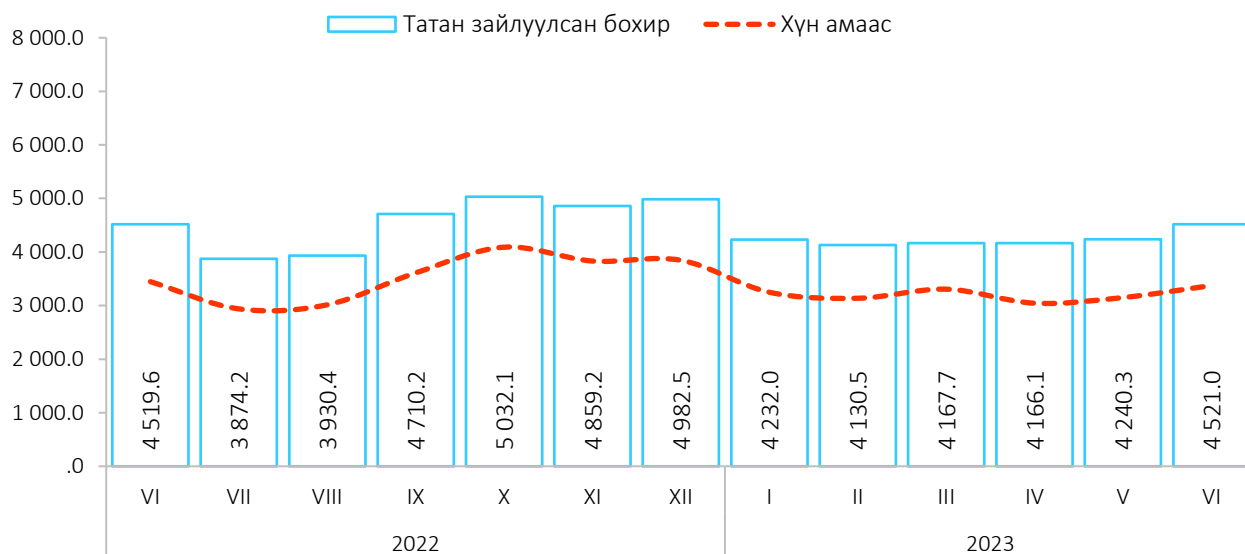
ХҮСНЭГТ 24. УС СУВАГ АШИГЛАЛТЫН ҮЙЛЧИЛГЭЭ, жил бүрийн эхний хагас жилийн байдлаар

Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	2020 I-VI	2021 I-VI	2022 I-VI	2023 I-VI	<u>2023 I-VI</u> <u>2022 I-VI</u>
Шахсан ус	мянган м ³	20 808.3	23 110.6	29 137.5	29 416.6	99.1
Борлуулсан ус	мянган м ³	18 210.8	19 312.2	30 057.2	25 698.4	116.9
Хүн амд	мянган м ³	14 316.1	15 475.5	24 473.6	19 901.3	122.9
Аж ахуйн нэгж, байгууллага	мянган м ³	3 894.7	3 836.7	5 583.6	5 797.1	96.3
Татан зайлуулсан бохир	мянган м ³	18 647.0	19 546.4	30 303.7	25 985.4	116.6
Хүн амаас	мянган м ³	14 218.0	15 137.9	24 051.8	19 663.4	122.3
Аж ахуйн нэгж, байгууллага	мянган м ³	4 429.0	4 408.5	6 251.9	6 322.0	99.0
Ус борлуулалтын орлого	сая төгрөг	13 608.7	14 712.1	31 548.2	28 732.8	109.7
Хүн амаас	сая төгрөг	7 957.2	8 572.5	18 126.9	14 930.8	121.4
Аж ахуйн нэгж, байгууллага	сая төгрөг	5 651.5	6 139.6	13 421.3	13 801.9	97.2
Сувагжуулалтын орлого	сая төгрөг	10 883.3	11 711.7	24 091.5	22 812.1	105.6
Хүн амаас	сая төгрөг	5 075.1	5 381.9	11 189.9	9 759.7	114.6
Аж ахуйн нэгж, байгууллага	сая төгрөг	5 808.2	6 329.8	12 901.6	13 052.4	98.8

ЗУРАГ 21. БОРЛУУЛСАН УС, мян.м³

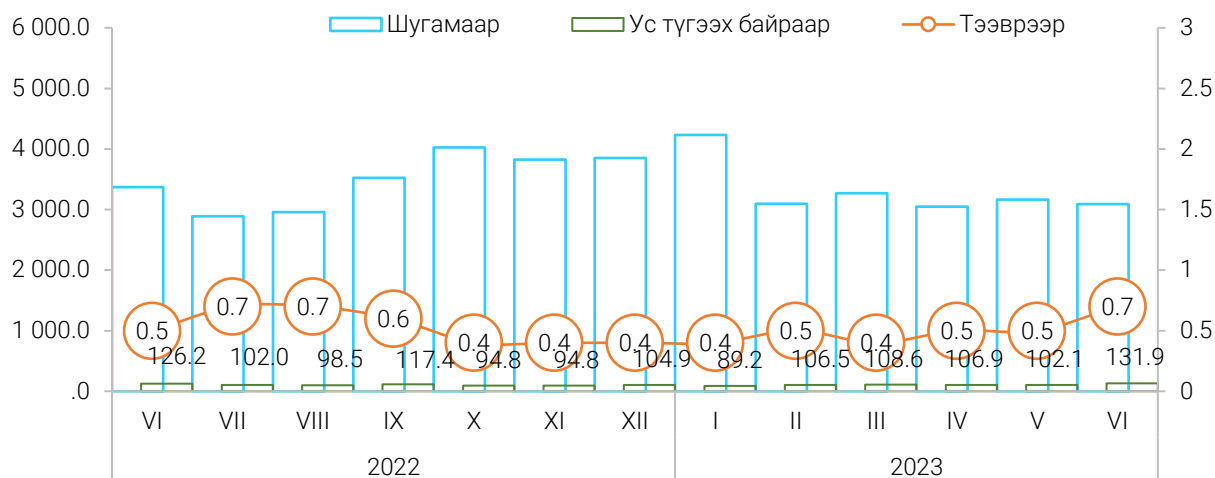

ЗУРАГ 22. ТАТАН ЗАЙЛУУЛСАН БОХИР, сараар, мян.м³

Цэвэрлэх байгууламжаар 4.5 сая.м³ бохирыг цэвэрлэж, аж ахуйн нэгж, байгууллага, өрхийн 2.4 сая.м³ бохир шингэнийг татан зайлуулсан байна.

ЗУРАГ 23. ХҮН АМД БОРЛУУЛСАН УСНЫ ХЭМЖЭЭ, түгээлтийн төрлөөр, мян.м³

Ойлголт, тодорхойлолт:

Шахсан ус: Ус хангамжийн эх үүсвэрээс хотын ус хангамжийн төвлөрсөн сүлжээнд нийлүүлсэн усыг хэлнэ.

Борлуулсан ус: Хотын ус хангамжийн төвлөрсөн системээс хэрэглэгчийн тоолуураар болон ус түгээх байраар дамжуулан борлуулсан усыг хэлнэ.

Татан зайлуулсан бохир: Ус ариутгах татуургын шугамаар дамжуулан бохир ус цэвэрлэх байгууламжид хүлээн авсан бохир усыг хамруулна.

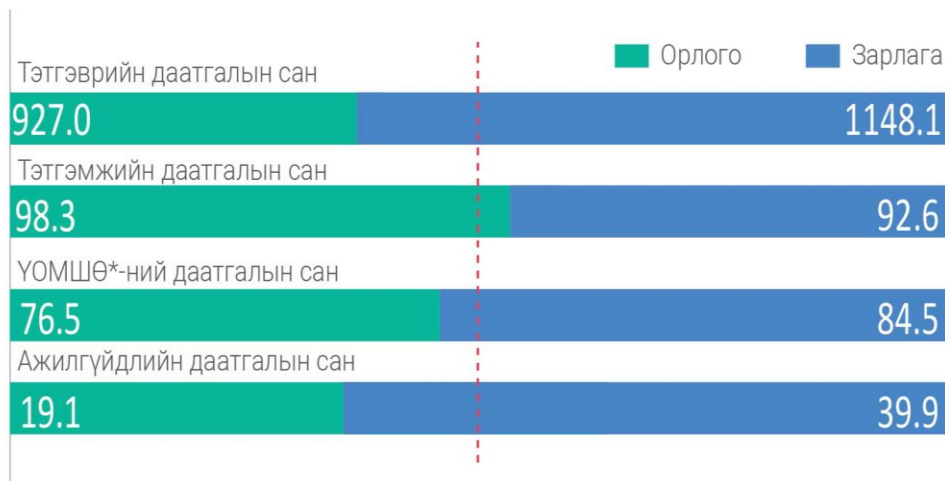
Сувагжуулалтын орлого: Хэрэглэгчийн тоолуураар болон бохир зөөврийн авто машинаар дамжуулан ариутгах татуургын системд хүлээн авч татан зайлуулсан үйлчилгээний орлогыг хамааруулна.

НИЙГМИЙН ДААТГАЛ (2023 оны эхний 2 улиралд)

НИЙГМИЙН ДААТГАЛ

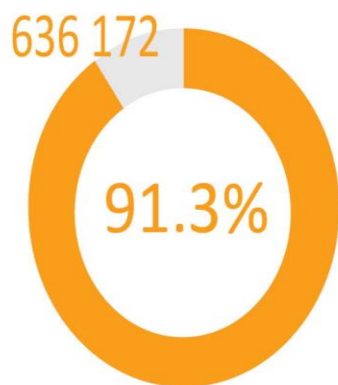
НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САН, сая төгрөг _____

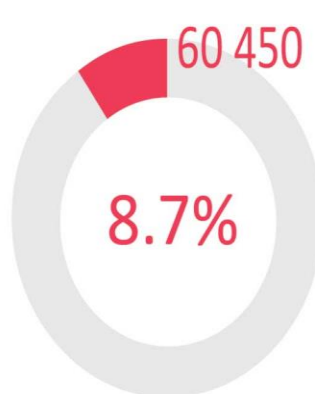
* ҮОМШӨ - Үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалах өвчин

• > НИЙГМИЙН ДААТГАЛД ДААТГУУЛАГЧИД _____

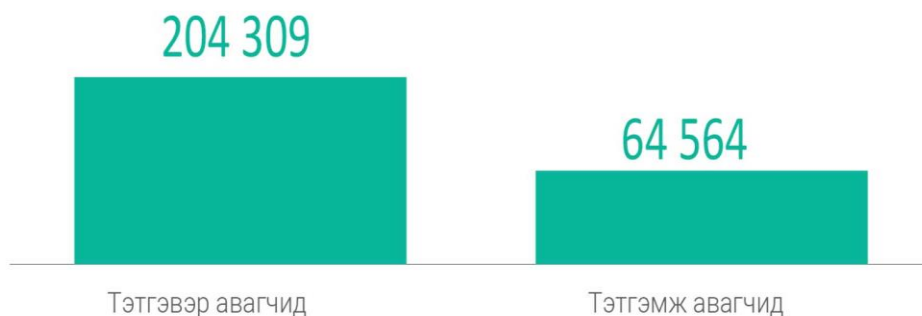
Албан журмаар даатгуулагчид

Сайн дураар даатгуулагчид

• > ТЭТГЭВЭР, ТЭТГЭМЖИД ХАМРАГДАГЧИД _____

2023 оны эхний хагас жилд нийслэлийн нийгмийн даатгалын салбарын үйлчилгээнд 36.5 мянган байгууллага, 696.6 мянган иргэн хамрагдаж, 1365.1 сая төгрөгийг нийгмийн даатгалын сангуудаас олгосон ба өмнөх оны мөн үеэс 226.0 (19.8%) сая төгрөгөөр өсчээ.

Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөгч нийт иргэдийн 518.4 мянга (74.4%) нь аж ахуйн нэгж байгууллагын, 117.8 мянга (16.9%) нь төсөвт байгууллагын, 60.4 мянга (8.7%) нь сайн дурын даатгуулагчид байна. Даатгуулагчид өмнөх оны мөн үеэс 26.7 мянган (4.0%) даатгуулагчаар өссөн байна.

Нийслэлийн нийгмийн даатгалын сан 2023 оны эхний хагас жилд нийт 1121.0 сая төгрөг болж, төлөвлөснөөс 208.8 сая төгрөгөөр (22.9%) илүү бүрдсэн ба өмнөх оны мөн үеэс 410.1 (57.7%) сая төгрөгөөр өссөн байна.

ЗУРАГ 24. НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН ОРЛОГО, ЗАРЛАГА, сая төгрөг, сараар

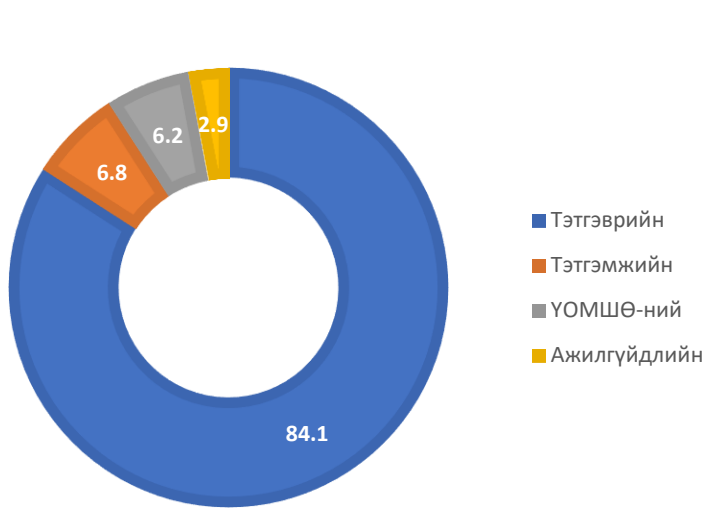

ХҮСНЭГТ 25. НИЙСЛЭЛИЙН НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН ОРЛОГО, дүүргээр, сая төгрөг

Дүүрэг	Орлого			
	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Хувь	Зөрүү
Нийслэлийн дүн	1 054 701.3	1 120 954.8	106.3	66 253.6
Багануур	12 087.5	13 417.6	111.0	1 330.1
Багахангай	1 208.2	1 201.8	99.5	-6.4
Баянгол	180 532.6	188 876.8	104.6	8 344.2
Баянзүрх	142 764.5	147 379.3	103.2	4 614.8
Налайх	7 605.5	7 973.9	104.8	368.4
Сонгинохайрхан	74 418.1	74 067.5	99.5	-350.6
Сүхбаатар	233 473.3	241 701.9	103.5	8 228.6
Хан-Уул	187 519.8	206 502.5	110.1	18 982.7
Чингэлтэй	215 091.8	239 833.5	111.5	24 741.7

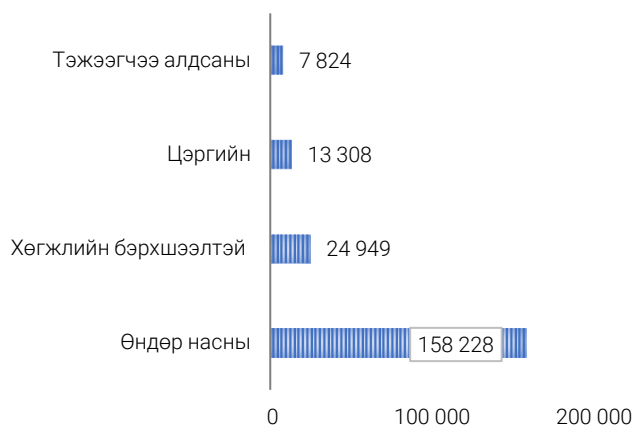
Нийгмийн даатгалын санд хуримтлуулсан нийт шимтгэлийн орлогын 82.7 хувь нь тэтгэврийн даатгалын санд, 8.8 хувь нь тэтгэмжийн даатгалын санд, 6.8 хувь нь үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалах өвчний (ҮОМШӨ) даатгалын санд, 1.7 хувь нь ажилгүйдлийн даатгалын санд тус тус төвлөрчээ.

ЗУРАГ 25. ДААТГАЛЫН САНГИЙН ЗАРЛАГА, хувиар, 2023 оны эхний хагас жилд

Нийгмийн даатгалын сангийн нийт зарлагын 84.1 хувийг тэтгэврийн, 6.8 хувийг тэтгэмжийн, 6.2 хувийг ҮОМШӨ-ний, 2.9 хувийг ажилгүйдлийн даатгалын санд тус тус эзэлж байна.

ЗУРАГ 26. НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГААС ТЭТГЭВЭР АВАГЧДЫН ТОО

2023 оны эхний хагас жилд тэтгэврийн даатгалын сангаас 1148.1 тэрбум төгрөгийн зарлага гарснаас 158.2 мянган (өндөр насны тэтгэвэр авагч) хүнд 564.0 сая (49.1%) төгрөгийг, 24.9 мянган (хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний тэтгэвэр авагч) хүнд 64.7 сая (5.6%) төгрөгийг, 13.3 мянган (цэргийн тэтгэвэр авагч) хүнд 69.2 сая (6.0%) төгрөгийг, 7.8 мянган (тэжээгчээ алдсаны тэтгэвэр авагч) хүнд 21.1 сая (1.8%) төгрөгийг тус тус олгосон байна. Үлдсэн 429.1 сая (37.5%) төгрөгийг бусад зардалд зарцуулжээ.

Харин тэтгэмжийн даатгалын сангаас 92.6 сая төгрөгийн зарлага гарснаас хөдөлмөрийн чадвараа түр алдсан 44.2 мянган хүнд 9.7 сая (10.5%) төгрөгийг, жирэмсэн болон амаржсан 17.2 мянган эхэд 43.6 сая (47.1%) төгрөгийг, 3.1 мянган иргэний ар гэрт 6.3 сая (6.8%) төгрөгийн оршуулгын тэтгэмж, 33.0 сая (35.6%) төгрөгийг бусад зардалд тус тус олгосон байна.

Ойлголт, тодорхойлолт:

Нийгмийн даатгал нь иргэн, төр, аж ахуйн нэгж, байгууллагаас зохих журмын дагуу шимтгэл төлж, нийгмийн даатгалын санг бүрдүүлэн, даатгуулагч иргэн өндөр наслах, хөгжлийн бэрхшээлтэй буюу хөдөлмөрийн чадваргүй болох, өвчлөх, ажилгүй болох үед өөрт нь, тэрчлэн нас барахад түүний асрамжид байсан хүмүүст хууль тогтоомжид заасан тэтгэвэр, тэтгэмж, төлбөр олгох зориулалттай нийгэм, эдийн засгийн арга хэмжээ юм.

Нийгмийн даатгалын сан гэж ажил олгогч, даатгуулагчийн хөдөлмөрийн хөлс, түүнтэй адилтгах орлогоос тэтгэвэр, тэтгэмж, төлбөр, үйлчилгээнд зарцуулах, нийгмийн даатгалын үйл ажиллагааны зардлыг нөхөх зорилгоор төлсөн шимтгэлийн орлого, бусад эх үүсвэрээс бүрдүүлсэн мөнгөн хөрөнгийг хэлнэ.

Даатгуулагч гэдэг нь хууль болон гэрээний үндсэн дээр нийгмийн даатгалын санд шимтгэл төлж даатгуулсан, нийгмийн даатгалын сангаас тэтгэвэр, тэтгэмж, төлбөр авах эрх бүхий этгээдийг хэлнэ.

Тэтгэвэр гэж даатгуулагчийг өндөр наслахад насан туршид нь, хөдөлмөрийн чадвараа алдсан бол хөдөлмөрийн чадвар нь сэргээгдэх хүртэл, эсхүл өндөр насны тэтгэвэр авах насанд хүртэл, нас барахад нь түүний асрамжид байсан гэр бүлийн хөдөлмөрийн чадваргүй гишүүнд нийгмийн даатгалын сангаас сар бүр олгох мөнгөн олговор юм.

Тэтгэмж нь хөдөлмөрийн чадвараа түр хугацаагаар алдах, жирэмсний, амаржсаны чөлөө эдлэх, ажилгүй болох тохиолдолд даатгуулагч өөрт нь, даатгуулагч нас барах тохиолдолд гэр бүлд нь хууль заасан болзол, нөхцөлийн дагуу нийгмийн даатгалын сангаас тодорхой хугацаанд буюу нэг удаа олгох мөнгөн олговор байна.

Танилцуулга хянасан:

Ц.Заяхүү

Э.Зоригбат

Танилцуулгыг бэлтгэсэн:

Ө.Нандинцэцэг

Эрүүл мэнд, Гэмт хэрэг

У.Цэнгэлбаяр

Нийслэлийн төсөв, Нийгмийн даатгал

Б.Тэмүүжин

Цаг уур, агаарын чанар, аюулт үзэгдэл, осол,
Аж үйлдвэр

Ж.Отгонбаатар

Хэрэглээний үнэ

Э.Анар

Хотын нийтийн аж ахуй,

Б.Цэрмаа

Мал аж ахуй

Ө.Ган-Од

Инфографик мэдээлэл, хавтасны дизайн

Танилцуулгыг нэгтгэсэн:

Б.Цэрмаа

НИЙСЛЭЛИЙН СТАТИСТИКИЙН ГАЗАР

